

Nemunas

Nr. 23
(341-782)

2011 m.
birželio 16-22 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Virginija UŽDAVINIENĖ. „Keltiškas ornamentas“.

Kauno Laiptai

Žydėjimas...
3-8 p. iki Joninių 12 p.

Įkrites į laimės šulinį

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Apibendrinimas – vasara. Menai ir kultūra šiek tiek atsisijoja, žanrai keičia savo pozicijas. O kartais tik erdves. Ir aktyviausias lieka vizualūsis menas, kurio pilnos visos Kauno parodinės erdvės. Tiesa, jų nėra tiek daug, ypač jei siekiama surengti tarptautinį festivalį. Kaune jau prasidėjo „Kaunas mene“, tačiau apie ji – kai šiek tiek išibėgės. Ši kartą – apie M. Žilinsko galeriją pagalau pasiekusią Algimanto Švėgždos parodą.

Martyno Švėgždos von Bekkerio ir jo smuiko klasės mokinį, studentų koncertas „Smuikas solo“ – antrasis festivalio „Alternatyva 2011 – šeima“ renginys, kuriame skambėjo J. S. Bacho, G. Ph. Telemanno, V. Barkausko, M. Švėgždos von Bekkerio kūriniai, buvo tik ižanga į smuikininko tévo, dailininko A. Švėgždos parodą. Ji atkeliaavo iš Vilniaus, kur ją matė ir didžioji dauguma šio puikaus menininko gerbėjų kauniečių, negalejusių sulaukti, kol dailininko darbai pasiekė M. Žilinsko galeriją. Parodos kuratorė Ramutė Rachlevičiūtė 2011-uosius paskelbė A. Švėgždos metais, nes jam balandžio 22 d. būtų sukakę septyniadasimt, o dailininkas iki šiol ypatingu démesiu neleptinas.

Atidarant parodą ypač akcentuotas A. Švėgždos darbas, skirtas Miškinui Konstantiniui Čiurlionui, nutapytas dar 1975 m., tačiau net 1996 m. nepriimtas į parodą, traktuotas kaip ižeidžiantis neeilinė, vi-

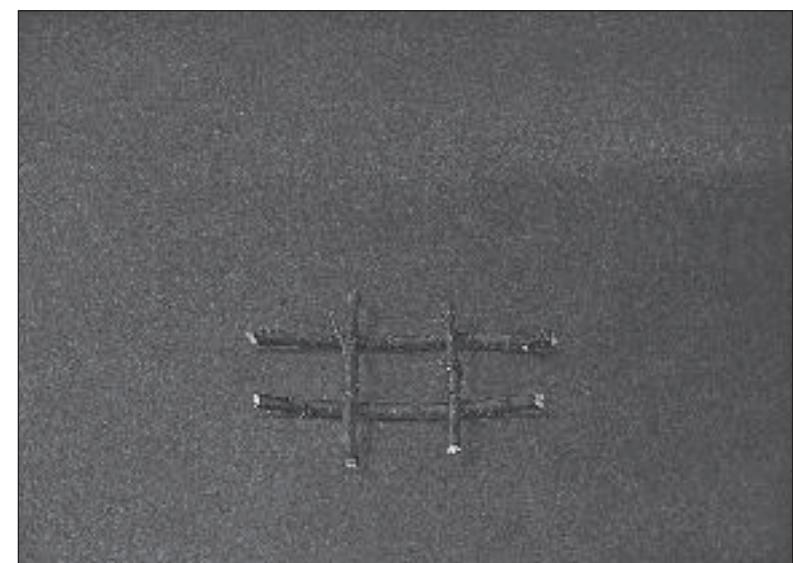
sų gerbiama asmenybė, diskredituojantis menininką. Paveikslas nupieštas šiek tiek juokuant, nusiėmus patoso ir egzaltacijos iškreiptą kaukę. A. Švėgžda svelkina M. K. Čiurlionių kaip lygus lygų, kaip draugą ir artimą žmogų. Simbolika akivaizdi – šiaisiai metais minimi ir vieno, ir kito menininko jubiliejai.

Tie, kurių prisimena A. Švėgžda kaip dailininką, galės peržvelgti ją tapybos darbus ir piešinius nuo ekspresyvių pradžios iki mąstos pasaigos; mąstytojų charakterizuojant tekstai, praskleidžiantys sielos užkaborius, o savo studentams jis visiems laikams liko pedagogas, jie iki šiol mena ryškią asmenybę ir yra išsidėmę jo mintis, suformavusias net svarbiausias gyvenimo nuostatas. Ilgainiui menininkas tapo tikru išminčiumi, nes tekstai atskleidžia itin save reflektuojantį žmogų. Tiesa, net ir tuomet jis prisipažinta bijantis ižengti į ši „išminties rūmą“, nes ten patekus reikia palikti šiapusinį kvepiantį gyvenimą.

„Dabar, vertinant A. Švėgždos kūrybą, dažnai atsiribojama nuo ankstyvojo periodo, kai jis buvo ekspresyvus, veržlus ir jaunatviškas. Darbuose labai ryški poparto ištaika, dideli kūrinių formatai. Tačiau jaunimas apie tą laikotarpį beveik nieko nežino“, – teigė parodos kuratorė.

Ankstyvųjų laikų drobės ypač spalvotos ir kupinos begalinės energijos, o vėliau, artėjant askeztizmo link, nesibaidoma šiokių tokų netikslumų perteikiant lyg ir fotografinę realybę, todėl paveiksluoje atsiranda keistos surrealystinės nuotaikos.

Patys paveikliai ir užburiantys keista magija yra mažučių kasdinės objektų piešiniai, paveikslai. Atėjo išminties periodas, išgryniitas sunkios ligos, išsivalė ir darbai. Iki visiško menkininko, kuriame sukaupta milžiniška energija, mažučio daiktelio, tarsi siurbiamo gilius kosminės erdvės. A. Švėgžda dažnai savo tekstuose užsimena apie kiek liūdnus, tamšius ir vienius žiemos vakarus, kuriuose piešdavo tai, kas pasitaikydavo arčiausiai – ant stalo ar kėdės čia pat namuose. Mažos pasaulio „siukšlėles“, tarsi nereikšmingi daiktai, piešiniuose besigrupojantys ir tarsi slenkančiai, pasiduodantys tėkmei, atsiduria pačiame paveikslų centre, la-

Algimantas ŠVĖGŽDA. „Laimės šulinys“. 1988 m.

briausiai apsviestame pasaulio taške ir sukuria aiškiai juntamą įtampaną. „Pasauli regiu pro ciklopišką fototoaparato aki.“ Dailininkas atvirai prisipažsta nusivildavęs, kai pažištami ar draugai, gyrejo darbus, vėliau atnešdavę jam įdomių raištelių, pagaliukų. Suprasdavo, kad vėl liko visiškai nesuprastas, kad vėl ne apie tai... Nes ne daiktas ir net ne jo energija svarbu. Už jų stovi ištisi pasauliai, užauginti labai intymioje dailininko tyloje: „Berlyne aš negyvenu. Aš gyvenu savoje ir toje savo erdvėje.“ O realybėje – lietuviško indėno būste su savo rankomis gamintais baldais. Darbas jam

kaip relaksacija, nugrimzdimas į savę, net terapija, o ne noras išreišksti ir parodoti save. Būdavo dienų, kai siela nematydavo pasaulio, o vėliau imdavo ir atsiverdavo, pasirodydavo.

Kildavo įvairių techninių dilemu, nes tai neišvengiamas menininko kelias. „Noriu akvarele liepti, bet nežinau, kaip“, – užsimena A. Švėgžda. Lietuvoje sausa akvarėlės technika nebuvai populiarai, todėl jo darbai igavo išskirtinumo.

Šalia A. Švėgždos darbų iškomponavusios ir Algimanto Kunciaus fotografijos, jose – patys tikriausiai, gilius portretai.

Antakalnio vigilijos Juknėnuose

Vytautas KAZIELA

Dvi savaitės Rytų Aukštaitiją alino kaitra. Nors laukai mirgėjo nuo žiedų, bitininkai sakė, kad būtes prinesė mažai pavasarinių medaus. Tik prieš pat pirmąjį džiaugsmingiausią vasaros šventę nušniokštė gaivinantis lietus. Ramus ir šiltas.

Sekminių rytas Antano ir Motiejaus Miškinio gimtuosiųse Juknėnuose išaušo gaivus ir paslaptinges, žadantis ne tik gamtos, bet ir žmogaus sielos pakylėjimą. O tam buvo dviguba priežastis – A. Miškinio literatūrinės premijos įteikimo šventė ir Alvydo Katino eilėraščių knygos „Nugalėjų lygumas“ pristatymas. Beje, išleidęs šią, antrąją, knygą, A. Katinas prieš keletą mėnesių buvo priimtas į Lietuvos rašytojų sąjungą.

Gausiai iš Daugailių, Juknėnų, kitų aplinkinių kaimų, Utenos, Vilniaus ir Kauno atvykusiems poezijos mylėtojams nebuvę paslaptingis, kas tapo devintuoju A. Miškinio premijos laureatu. Jie rinkosi čia, kad pasveikintų ir pagerbtų gyvajį lietuvių literatūros klasiką, save kukliai vadinantį A. Miškinio mokinį, Algimantą Baltakį. Premijos steigėjas, Utenos rajono meras A. Katinas skelbė, kad premija už aukštaitiškos dvasios puoselėjimą poeziijoje A. Baltakui pelnė 2010 m. išleidęs lyrikos rinktinę „Antakalnio vigilijos“. Nors literatūrinė spaunda ši īvykį kukliai nutylėjo, īvertinimas atėjo iš gimtojo krašto. Materialią premijos dalį laureatas žadėjo skirti poilsisi Nidoje, o atminimui liks tautodailininko Prano Kaziūno išdrožta pelėda. Per gyvenimą gavęs ne vieną aukštą īvertinimą, A. Baltakis neslepė, kad ir šis jam ne mažiau brangus. Gal todėl, kad abu poetai iš to paties krašto, A. Miškinui grįžus iš tremties, tarp jų pamažu užsimėžę tvirtas ryšys. A. Baltakis vedė ne vieną A. Miškinio kūrybos vaiką, lankydavosi jo bute. Poetas prisiminė, kad jau po kraštiečio kolegos mirties, 1989 m., jo redaguojamame „Pergalės“ žurnale buvo išspausdintos garsiosios

A. Miškinio „Psalmės“.

Mažojo A. Miškinio premija skirta Ukmergės A. Smetonos gimnazijos moksleivai Agnei Kardeleitei, bet ji į premijos teikimo šventę neatvyko.

Antrąjį A. Katino knygą pristatė literatūrologas Regimantas Tamošaitis, jis pasidžiaugė, kad į literatūrą atėjo įdomus autorius. „Stoiskai ramus, santūrus, pasižymintis prasmės krūvio savarankiškumu. Poetinės eilėraščio būsenos kilusios tarsi rašant taurioje vienuomoje, toli nuo literatūriniu šurmuliu, īsilaukiant į save ir klausiant apie žmogaus buvimo prasmę kintančiamje pasaulyje. Toks eilėraštis kyla iš tikro egzistencinio poreikio per tekstą susivokti savoje ir išryškinti savo dvasios spalvas, pavidalus laike. Žmogiškų santykų trapumo suvokimas ir tikru būties namų ilgesys labai svarbus A. Katino kūryboje. Lyrinis subjektas īsilaukia gimtosios žemės aplinkoje, susieja save su jos kultūra. Prisimenami svarbūs krašto literatūrinių vardai, autentiškai kalbama apie vietoves, tapusias ir žmogaus sielos žemėlapiu. Gal marginė literatūriniame gyvenime tai ir nėra itin nauja, bet užtai labai tikra. Eilėraščiai yra sąmoninges vertybinius apsisprendimais ir prigimties poreikis“, – kalbėjo literatūros kritikas. Per penkiasdešimt gyvenimo metų išleidęs tik du eilėraščių rinkinius, A. Katinas ir per knygos pristatymą per-

skaitė tiktais du eilėraščius ir kvietė savo kūrybą skaityti į šventę atvykusius kitus poetus: Petrą Panavą, Petrą Palilonį, Joną Liniauską, Viktorą Rudžianską, Vladą Braziuną, Elvyrą Pažemeckaitę, renginio vedėjų rašytoją Reginą Katinaitytė Lumpickienę. Gausiai susirinkę žiūrovai šiltai sutiko aktorių, dainuoja mosios poezijos atlikėją Gediminą Storpirštį.

Literatūrinei daliai pasibaigus žmonės nesiskirstė iki pavakarės. Kaip visada, visiems užteko ir pyrago, ir sūrio, ir giros. Viena kita pora neatsispyrė Salako kultūros

centro liaudiškos muzikos kapelos „Luodė“ melodijoms ir įėmė suktis literatūrinių sodybos atšlaime. Sugimtojo kaimo žmonėmis mielai bendravo A. Miškinio dukra Jolanta Garjonienė, poeto brolio Vinco vaikai Jovita Maksimavičienė ir Vincas Miškinis. „Tai mūsų krašto didieji atlaidai“, – sakė vienas juknėniškis. Tam tikriausiai pritartų ir į kiekvieną poezijos šventę atvykstantis kelių aplinkinių parapijų klebonas monsinjoras Petras Baltuška.

Algimantas Baltakas.

Poetas Alvydas Katinas, „sugrižęs“ į Utenos mero pareigas, paskelbė devintąjį Antano Miškinio laureatą. Vytauto KAZIELOSO nuotraukos

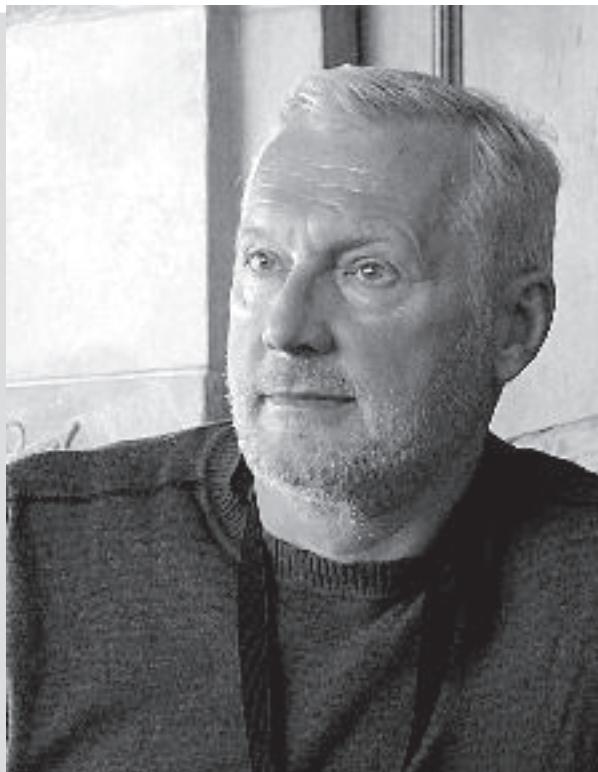
Gediminas JANKUS

Novelė

Sugrįžimas

*In memoriam aktoriui
Algimantui Masiuliui*

*Autoriaus asmeninio
archyvo nuotrauka*

Varpas skimbėlėjo keletą kartų. Tin tin. Kimtelėjusi garsą su gérė bažnytélés bokšteli supantys debesų kuokštai. Karktelėjo varna. Tingiai plast paplast nuo miniatiūrinés varpinés ant eglés nukirsta galva. I žaliuoklę patikliai rémési senutélis medstulpis, kažkada taranvęs tarybų valdžiai. Tais laikais buvo šviežutélis, glotonus, visas blizgejo iš pasitenkinimo. Didžiai vasis laidų laikytojo pareigomis. Per jį žalioji tada viršūnė ir prardo. Mažai tetrūko, kad nukirstų.

Žilagalvis, stotinges vyras, remdamasis lazda su įmantriai rantyta rankena, stovinavo prie eglés. Syptelėjo. Atlošės galvą, dar kartą pasigrožėjo išlakia žaliaskare.

Tin tan. Tin. Šit kaip išskerijo. O laidų né kvapo neliko, stulpas vos bekvpėja.

... tada lėkiau pas mokyklos direktorių, visa gerklė šaukdamas: „Mūsų eglé kerta, mūsų eglé...“ Jis ir išgelbėjo. Mūsų direktorius. Mūsų mokytojas. Ir ne tik šią eglę. Ne tik. Ne viską tada supratau, deja, deja. Ko benorėt. Buvome tik vaki...

Tin tin. *Ite, missa est.* Kelios moterės išgubrino iš bažnytélés. Praeidamos pasilabino ir besikuždamos nutolo, rūpestingai aplenkdamos balas.

Viskas taip pažystama, iki skausmo širdy, sapnuota ir nuolat prisiminta. Gimtasis bažnytkaimis, kasant vis labiau senstantis. Kiekvienu kartą apsilankant, akysna krinta nuopulio ženklai. Namelai smenga, daug kas apleista. Apgruvi. Net bažnytélė, ir toji kažkokia apsiurusi. Na, ne. Šalin, nelabos mintys. Ruduo. Juk jau ruduo.

Toptelėjo, kad jis bene pirmą kartą lankosi gimtineje rudeni. Vis siltmečiu, jau pavasarėjant ar...

Dieve, Dieve, koks peizažas. Koks grožis. Pilkšva bažnytélés dalis. Aptrupėjusio mūro tvora. Pasviręs kryžius. Ir žaižaruojanti klevu alėja. Kokia spalvų įvairovė.

Pilka debesų migla kabinasi už klevų viršunių, sliuogia žemyn šakomis ir kamienais, vinguriuoja pažeme, drékindama besikuždanius ryškiaspalvius krituolius, kartkartėmis kviečiančius savo gentainius leistis pas juos. Pūsteli vėjo šuoras, šokdindamas vis nau-

jus ir naujus lapus, papildančius žaižarų paklotę.

... Gaila, nejisimečiau pastelės. Gimtinės rudens eskizas. Mano rūdens...

Vyriškis pasuko alėjos link. Lazda klimpo į drėgmės prisigérusius lapus. Netoli ese amsejo šunys. Virš varpinės ratus suko kelios kuosos.

- Profesoriau, sveiki atvykę, ir tokiu oru lankote giminės vietas... O, jūs pavydys vienims, deja, mažai kas nūnai taip rūpinasi ir prisimena savo šaknis...

Žemaūgis, trumparegis kunigas, net pasistebdamas trypinėjo baloje, trindamas sužvarbusias rankas.

- Viduje šalčiau kaip lauke, išsivaizduojate, šalčiau.

Profesoriaus pritariamai linksėjo, o akys siurbte siurbė žaižaruojantį gamtos pokylį. Abu neskubiai žingsniavo klevu alėja. Kunigas šnekėjo, šnekėjo, nė nelaukdamas atsakymų.

Lapai šoko savo ritualinių šokį. Padangė ir medžius dengė vis tamšnei migla, it pavydo kamuojama, ji bandė prislopinti augmenijos rudeninių šelsmų.

... koks gyvybingas siausmas, artėjant paskutinėms dienoms... kai liks styroti tik nuogutélės bejėgiškos šakos, o dirvą padengs viską suvienodinantį šarma.

Koks puošnus ir turtinges artėjančios mirties paženklintas rituolas. Ne, ne mirties.

Laikinos ramybės.

Menkiausia detalė, smulkmena skamba kaip muzika. Dulknsa. Svyruojančios šakos, aplipusios pragyduisiais lapais. Būtent. Pražydusiai. Spalvos akinančios, džuginančios akis. Tai tiesiog... muzika. Taip, taip. Vagnerio „Meisterzingeriai“... piligrimų sugrįžimas į Tėvynę... tara-tara-ra-ra... tara-tara-tara...

- Nykstam, pamažu nykstam. Jaunuomenės jau čia nebér, galima sakyt. Senieji tyliai iškeliaują, - kunigas stabtelėjo. Išsitraukęs nosinę, nusisuko ir rūpestingai išsišypstė. - Ir tokių miestelių kaimelių kiekviename regione. Tik dar labiau apleistu.

- O gal apsileidusiu, ganytou? Aš žinau daugybę priešingų pavyzdžių. Visiškai priešingų jū-

sų nuomonei... tara-ra-rara-tara.

Žilagalvis energingai baksnojo lazda į savo muzikos taką.

- Nesiginčių, profesoriau. Žinoma, mums jūs tikras lobis. Meceratas. Jei ne jūsų dovanojamos knygos, bibliotekos čia jau seniai nebūtu. O kapinaičių nauja tvora, kryžius šventoriuje, o kelias, o...

- Mielasis, nekurkite apie mane legendų... tara-ra-ra. Ta-rara-ra... Aš apskritai nesuvokiu. Taip, ne-suvokiu, kaip galima užmiršti savo giminę. Užmiršti. Arba veidmainingai dūsauti, nejudinant né piršto... tara-tara-ra-ra-rara.

- Nejudina? O, dar kaip judina, masonai, šita veidmainių padermė, pasišovusi sugriauti pačią Bažnyčią, besikésinanti į tikėjimo pagrindus, profesoriau, nejau nemata, kad ne tik giminė reikia rūpintis. Reikia ginti. Ginti. Pačią krikščionybę.

Kunigas spėrai žingtelėjo į priekį, atsisuko ir ištiesė rankas į aplėbimui.

- Iš tiesų, iš tiesų sakau jums. Reikia ginti krikščionybę.

Krintančių, margaspalvių lapų fone jo tamšus siluetas buvo panašus į kryžių. Stabtelėjo ir profesorius.

- Ginti. Ką gi... tarp kitko, buvo tokis garsus danų filosofas, Kjerkegoras. Jis tokius gynėjus vadino judais numeris du. Esą jie taip pat išsiuda bučiniu, tik, atleiskite, iš... na, iš proto ribotumo. Tiesa sakant, mintis verta dėmesio. Juk krikščionybė, gerbiamas, nėra kažkas tokio menko, silpno ar laikino, ką būtina gelbėti apgintant. Ginti... reikia ginti skriaudžiamus, niekinamus, Tėvynę, galų gale, laisvę.

Skambėjo Vagneris. Tara-rara-ra-rara. Motyvai skrido į besiskulančių lapų, létai svyruojančių drėgnų šakų. Net migla skliaudėsi muzikos taktau.

- Laisvę, kunige. Laisvę. Štai mūsų jaunasis kunigas Justinas. Aš retsykiai patarnaudavau jam bažnytélėje. Pokaris, pokaris... tada buvau, regis, keturiolikos. Visus mus, che, che, che, vél budriai sau gojo milžino jéga. Sovietinė jéga. Ir čia gaudė, šaudė, ir iš čia vežė, trémė... ir čia priešinosi vyrai. Ir ne tik vyrai. Vaikai. Tik keleriais metais už mane vyresni éjo miškan.

Partizanauti. O Justinas... akys žéredavo deklamuojant Kudirką ar Maironi. Pamoksmai - vien apie vargstancią Tėvynę... nepaisė nieko. Ir išėjo pas vyrus. Tapo mūsų partizanų kapelionu. Justinas, Justinas. Regis, po metų apsuptas susisprogino bunkeryje... Kiek žuvo mano giminės vyru, artimųjų. Dieve, kiek jų toje prakeiktoje plynėje šalia mokyklos priguldydavo. Išrengtų, išniekintų... Tai ką mes privalome ginti, kunige, ką? Ką mes privalėjome ginti?

Profesorius apsižvalgė. Kunigo šalija nebuvovo. Jis jau kaži kada nuplevėsavo priekin ir bolavo klevu alėjos gale. Stabtelėjo. Atnisukęs pridėjo delnus prie burnos.

- Lau-kuu pie-tų. Pie...

Staiga kažkas stipriai pastūmė profesorių. Griūdamas jis išgirdo šūvių papliūpą, nepatikėjo. Tik spėjo pamatyti, kaip sumosavęs rankomis, pakirstas alėjos gale su kniubo kunigas. Pro šalį nuskudė kelios karinės uniformom vilkinčios ginkluotos žmogystos. Keprėse blausiai markstési penkia-kampés žvaigždės.

Sausumas persmelkė krūtinę. Nudiegė širdį. Profesorius pabandė pasukti galvą. Rankomis grabaliojo aplink. Drėgnai lapai įlipo prie delnų. Drėgmė pradėjo smelkti visą kūną. Drėgmė išausumas. Kas čia vyksta? Sokačių lapų šelesmas... praeities šelesmas. Pagaliau užčiuopė lazda. Vėl šūviai. Tik jau tolėliau. Kalė kulkosvaidis. Kažkas šaukė, keikėsi. Trūko oro. Tyliai siugždėdamis leidosi lapai.

Tin-tan. Tin-tin. Vėl tylu. Girdejo kalant savo širdį. Sausumas aprimo. Remdamasis alkūnėmis, pabandė keltis. Šiaip ne taip. Pavysko. Giliai įkvėpė, dvejodamas apsižvalgė. Išsukęs į klevu alėjos, ranka nevalingai praskynė brūzygynus ir atsidūrė laukymėje. Netoliše dunksojo senosios mokyklos medinukas, už jo stiebési bažnyčios bokšteli.

„Viskas nuo spalvų gausos, viskas nuo muzikos, viskas nuo išpuožių... impresija, kokia impresija. Rudens piligrimas. Sugrīzo į Gimtinę...“ - galvoje sukosi padrikos mintys.

Kito pusėje link miško judėjo kažkokie siluetai. Paskui juos susirietė ritosis kareiviai. Vėl plaplūpos. Jau sunku buvo ir ižiūrėti. Viską gaubė prietema, ir žaižaruojantis gamtos pokylis baigėsi.

- Cionai, cionai. Tik greitai, cionai.

Mokyklos durys atvertos. Priebutyje kažkas stūksa ir moja, moja, šaukdamas.

Profesorius, apimtas jaudulio ir nerimo, nuskubėjo prie mokyklos. Bet juk tai... Juk tai... ne, negali būti. Impresijos tēsinys. Negali... mokyklos direktorių. Mūsų direktorių. Mūsų mokytojas...

- Vidun, vidun. Kiek kartų sauliai, kad nelakstytumėt palaukėm. Ar nežinai, kas darosi?..

Viskas - kaip anuomet. Viskas. Tik sunku tuo patikėti. Senasis mokytojas, praplikęs, pajodusias paakiai. Virpančiomis rankomis išskabino į savo mokinį.

- Ar atnešei?..

Profesorius tik bejėgiškai skėtelėjo. Širdį tebemaudė. Nepajégė né žodžio ištart. Jis buvo nublokstas į praeitį. O gal praeitis išsibrovė į jo ramą piligrimišką kelionę? Jis atsisėdo ant išklerusios kėdės,

žvalgësi. Viskas taip pat. Kaip anuomet.

Direktorius mums dėstė matematiką. Gyveno čia, pačioje mokykloje, būtent šiame mažame kambarėlyje. Gerasis, mielas mūsų mokytojas. Mes jį mylėjome.

Jeigu ne toji sumaištis. Jeigu ne tie trėmimai, šaudymai. Dieve, Dieve. Juk pro jo kambarėlio langą matėsi toji nelemtoji laukymė, kurioje stribai nusviesdavo partizanų kūnus. O jis... jis sedėdavo prie to lango, kaip dabar. Linguoavo ir lūpos tylių tylių krutėdavo.

Vienā aukštesnės klasės mokinij ištempė į stribų būstinę. Tiesiai iš pamokų. Kaltino ryšais su partizanais. Viską metęs, direktorius nudrožė į tą lizdą. Ir jam pavyko savo auklėtinį ištraukt. Tik kas dabar žino, kokia kaina. Kas žino... Po to tapo kažkoks keistas. Nekalbus.

Aš po pamokų dar pasilikdavau. Mat buvau šioks toks tvarkdarys. Ūkvedys. Che-che. Mažasis ūkvedys. Malkos. Krosnys. Gaudavau pirmajį paauglio atlyginimą.

... Taip, tapo kažkoks keistas. Kartkartėmis, o vėliau vis dažniau ir dažniau drovėdamasis paprašydavo butelio. Is sargiės. Vis dažniau ir dažniau linguoavo įsiegėrės prie savo langelio...

Subildėjusi nukrito lazda. Prie lango, kaip amulaik, sedėjo mokytojas ir lingavo, lingavo. Profesorius krūptelėjo, pasisuko kėdėje. Apsiausto vidinėje kišenėje užčiuopė butelį. Stebėtis neturėjo nei noro, nei jégų. Ištraukė druzlinio skydio indą, užkimštą stangriu popieriaus kamščiu. Atsistoj. Prieplanda. Jau temsta. Ant apšnerksto stalo surado stiklinę. Šliūkštelių iš butelio, padavė mokytojui.

- Tu geras vaikis. Tu labai geras vaikis. Tik niekur nesipainio. Niekur. Išgyvenk.

Išgérė. Paskui dar. Sédėjo tyloje ir tamsoje. Tik girgždėjo kėdė. Cypavo pelés. Už lango, laukymėje, kaip kadaise bolavo sumesti pusnuogiai kūnai. Tarp jų ir mokytojo iš stribų išgelbėto vaikio. Jam tebuvo šešiolika. Jis visgi išėjo į mišką. Ir sugrįžo...

,Kaip sunku tai prisiminti, kaip sunku. Tai nepakeliama.“ Profesoriui aimana sugniaužė gerklę.

*Sudie, kvietkeli tu
brangiausias,
Sudie, darželio žolynai,
Aš greitai greitai iškeliausiu –
Jumi lankysi amžinai...*

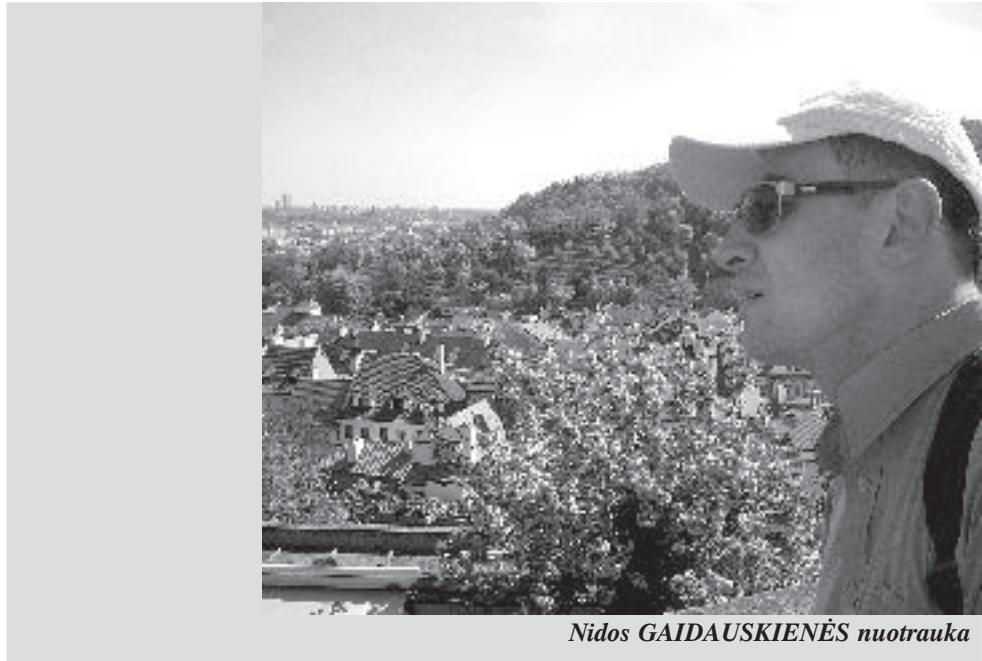
Mokytojo lūpos virpėjo, dainos žodžiai nuskambėjo kaip aimana.

- Eime, mokytojau, aš jums padėsiu. Eime... - profesorius atsargiai apčiuopom privėdė direktorių prie lovos. Paguldė. Apklotė. Pri-sėdo šalia. „Sudie, kvietkeli tu brangiausias... sudie, sudie...“

Tin-tan. Tin-tin. Kimtelėjusi garsą sugėrė bažnytélés bokšteli jau supanti tamša.

„Aš greitai greitai iškeliausiu... jumi lankysi amžinai...“ - tykiai prodainius kartojo žilagalvis profesorius. Jis sédėjo visiškai vienas apliestate mažyčiame kambarėlyje, apsuptas tamsos ir praeities.

Skrustu ritosi ašara. Tyla.

Egidijus GAIDAUSKAS

esu vienkartinis
gyvenu tarp maršrutinių
turiu nuolatinį
tarpmiestinio lange lietus
yra vienintelis
ilgalaikis

Statybų bumas

pirmame kambary beržas
antrame uosis
trečiame
ijkaitę vyrai betonuoja grindis
jie dar neapsisprendę
drebuliniai klojiniai
dar guli kieme išpilti
prakaito

Keičiu ratus

juoda ir balta
vėlyvas gandras
braido po pusnį
spalvota
sukanka metai kai
pabégau iš trojos
degančiam
ekrane klaidžioju
drebédamas
dėl artėjančio plikledžio
anot www.meteo
esu sezominis
ką tik iškarto miesto
protektorius

Žemės drebėjimas Haityje

laivas pasiekia krantą
žuvėdros pasiekia bures
jūreiviai pasiekia savo:

pirma išlipa geležis
antra išlipa geležis
trečia išlipa geležis

galiausiai krantą pasiekia Kristoforas
nešinas savimi

Lietuviškai ugnis itališkai fuoco

galinėje stoteleje pavasaris
du siluetai laikosi už rankų
žibintai irgi rūką laikantys
tai tik pradžia petrarka
tai vartų durų sienų arkų
ugnies instinkto gracija

Trečio ketvirčio ataskaita

sudegė vasaros valiuta
bankrutavo rugpjūtis
žolės metinė apyvarta susitraukė ir
beveik pasiekė dugną
pasitikėjimas šlamanciais ir žaliais
nukrito žemiau nulio
pagal prognozes
birželio birža atsigaus tik po metų
pietų investuotojai
ciconia alba ir ciconia nigra
suspėjo laiku emigruoti
likusieji tupi ant įsitempusių
elektros laidų ir dairosi
iš visas keturias pasaulio puses

Keturiasdešimt

kitame laike
kitoje vietoje
kitais metais
kituose namuose
kitame veidrody
kitas veidas
kitoje gerklėje
kitas balsas
viskas kitaip
na va pagaliau
žmogumi tapai

neišdegis
seno vilko taip lengvai neapmausi

eilėraštis iš aukštai

jau buvome erdvėj
kuri
aukščiau už mus
o vis dar esame
pakibę ant
šilkinio siūlo
iš krantų išplaukia lengva
japonų jūra
iš jūrų grįžta kinų porcelianas
kuriuos abu surijo rajos ryžių pelės
anksčiau už mus

dabar jau skriejame erdvėj
kuri neturi nieko bendra lyja
ant kalno ly tarp piešinių laimėti
bandai jis bando abiem diržai juodi poete
daiktai ir žmonės skrenda

erdvėj

mus veja trumpos kraujo bangos
žvilgąs ir skambantis metalas lenkias
mes leidžiamės
mus galima paliesti

kai laikrodis visus išmuš
ilsėtis metas bus
nagai dar augs
ir obuoliai dar vaikščios sode
pirma visų nejučiomis
vanduo ugnis
o iš paskos tau
slinks plaukai
juodi balti žali
ai

persikraustymai

dabar gyvensiu
žemiau jūros lygio
išnerštas kambarys
išnarstyti baldai
mūša laikrodžio

varveklis yra
savaiminis variklis
dirbantis gatvės šlavėjų labui

varveklis yra
laikrodinė bomba
tiksinti tikintiems kad
viskas ims ir susprogs

varveklis yra varpas
skelbiantis pamaldas vargstantiems
elektros ir duju vartotojams

varveklis yra
meniškas kūrinys
suvertas iš
paskutinės minutės nuolaidų

varveklis yra
išvargės žiemos žvilgsnis

mes stebime vienas kitą
su giliausia užuojauta

prarasti metai

antys išveda
žuvys išteka
akmenys iškrenta
keturi

ratai išneša
keliai išmuša
debesys išlošia
trys

broliai išsigina
sesers išsipina
galvos išsimeta
dvi

vasaros iškrenta
antys išbrenda
adata išskrenda

gaila

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS nuotrauka

Apie vieną Pauliaus Širvio eilėraštį (1)

Valdemaras KUKULAS

„Žvaigždelė“ („Suraski tą žvaigždelę“) buvo vienas svarbiausių ir mylimiausių Pauliaus Širvio eilėraščių, daugiausia komentuotas ir gausiausiai skaitytas – pradedant jaunųjų rašytojų kūrybos vakarais Rokiškio kultūros namuose ir mokyklose, baigiant paskutiniųjų poeto gyvenimo metų Poezijos pavasariais. Turint galvoje visą knygos „Žygio draugai“ kontekstą, keistoka tai pripažinti, nes iš kitų karo temos eilėraščių šiam rinkinyje „Žvaigždelė“ kuo nors ypatingai neišskiria, bet čia pirmąkart poeto intuityviai atspėta didžioji eilėraščio paveikumo paslaptis: jis negali būti gyvas vienu temos planu, tame turi skeleistis kelios teminės, probleminės perspektyvos, o kai gyvenimo tekstas susipina su pačiu bendriaušiu kultūros tekstu, iš viu, ir šio atradimo nepriskaištingu „ispildymu“ aiškintinas eilėraščio aktualumas ir sugestija.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad čia susilieja tik keli gyvenimiški planai: fronte sužeistas ir mirštantis poetas prisimena visas grėsusias, bet taip ir neįvykias savo mirtis (bado mirtis karo belaisvių stovykloje, leisgyvio pabėgimas iš nelaisvės Vokietijoje, akistata su mirtimi sulaikius poeta Vokietijos ir Rusijos pasienyje karui veik baigiantis), ir linki sekmes bent jau buvusiems savo kovos draugams. Iš paties P. Širvio komentarų aiškėja ir dvi skirtinos eilėraščio adresatės: rusė sanitare Marusia ir toli Vokietijoje likusi mylimoji Erna, tad turime reikalą jau su keturiomis teminėmis eilėraščio perspektyvomis, ir to vieniskai pakaktų genialiam kūriniui parašyti. Bet vėliau matysime, kad „Žvaigždelė“ turi dar ir kultūrinį, literatūrinį savo provaizdį, apie kurį poetas niekur neužsimena, ir to vienam, tegu ir labai geram eilėraščiui net per daug. P. Širvys yra skirtingai komentavęs „Žvaigždelės“ genezę ir sugestijas. Elementaresnis ir gal kiek banalesnis aiškinimas 1958 m. vasario 22 d. „Literatūroje ir mene“: „Poetui savas eilėraštis yra tas pat, kas motinai kūdikis. Bet ne visus savo vaikus motina myli vienodai. Taip ir aš savo eiles. Labiausiai man brangus mūšis ugnje gimus eilėraštis „Žvaigždelė“. Apie jį ir papasakosi. Būsiu atviras, nieko nenuslėpsiu. Verčiu savo gyvenimo knygą puslapis po puslapio atgal. Sustoju. 1944 metai lapkričio 26 d., Kuršo frontas. Kažkur tarp Vainodės ir Nikraco. (...) Aš sunkiai sužeistas. Atgaunu sąmonę... Pro išplėšusį palapinės kampą spinasi viena ryškesnė žvaigždelė. Gal tai mano žvaigždė? Gal dar gyvensi, – blyksteli pasamonėje kažkur dalelė vilties. Gyventi, gyventi!.. Pasiuėt noras gyventi, kovoti. Kažin kaip ten mano kovos draugams? Vaizduoteje praplaukia paskutinė ataka. O žvaigždė vis tebespindi, įvairiausiom spalvom raibuliuoja. Ir aš prisimenu mergaitę, savo prieš žemės dukrą, kuri slaptai padėjo man pabėgti, nors ir žinojo, kad aš einu vėl kautis. Mes sutarėme dar susitikti. Nebesusitiksim. Ir man gaila, kad jি nieko daugiau apie mane nežinos. Aš žiūriu į žvaigždė, ir man atrodo, kad šiuo metu ir ji žiūri į ją. Ir taip mintyse gimbė eilėraštis. Kelis kartus mėginau jি išlieti ant popieriaus. Bet kiekvieną kartą mesdavau. Mano vaizduoteje jis buvo nuostabus. O parašytas – nublunka. Man ir dabar rodos, kad dar ne viska tame pasakiau, ką turėjau širdyje.“

Sis kiek supaprastintas eilėraščio atsiradimo versijos variantas svarbus keliais aspektais: nuo pabėgimo iš Vokietijos nepraejē nė metai, ir poetas tebetiki, kad su Erna dar galbūt pasimatys. Tai geriausiai paaškina,

kodėl po dešimtmečio išleistuose „Žygio drauguose“ iš esmės visai nėra meilės lyrikos (jei meilės eilėraščiu nelaikyse „Žvaigždelės“ ir „Žiburių“). Antra, žvaigždelė poetas netikėtai sutapatinu savo likimo žvaigžde, ir taip mezgas dar vienas – transcendentinis – eilėraščio temos klodus (vadinasi, dabar reikala turėsime jau ne su penkiais, šešiais, o su visa dešimčiai teminių eilėraščio perspektyvų, nes likimo tema išraukia dar ir svetimos, prieš žemės tema). Taigi susidūrėme su kaip reta daugiasluoksniu, sudėtinė tekstu, kurio komplikiacijų, deja, neturėjo galimybės įžiūrėti eilėraščio amžininkai. Tiesa pasakius, ne ką lengviau ir mumis, nes autobiografijoje poetas pasakoja visai kitą ir kitokią eilėraščio atsiradimo istoriją, nors psichologiskai galbūt ir labiau motyvuotu: „...Atsipeikėjau tarp lavonų ir sunkiai sužeistų. Lengviau sužeisti kažką kramtę, rūkė ir nesivaržydam žargstę per mus. Balta kaip angelas medicinos sesele veltui juos barę. Pro išplėštą palapinės kampą blizgėjo kaip šalmas giedras rudenio dangus. Fronto virė kaip katilė. Krūpčiojo žemė, žvaigždės ir blausti spingsulės lempelė. Mergaitė pasilenkė, pincetu pataise dagtį. Liepsnelė nušvito linksmiau. Ir aš pažinau... „Marusia!“ – sušukau. Bet garsio nebuvu. Gerklėje tik sugargaliavo. Liežuvis buvo pilnas skeveldrų. Ištinės kaip agurkas ir netilpo burnoje. Marusia ateidavo į žvalgų būrį baltinių apžiūrėti. Mus visus kaip nuluptus pažinojo. Viensiem vienodai šypsosavo meiliai šypsenai. Ir visi mes buvome ją iki ausų įsimylėjė. „Marusia!“ – dar kartą beviltiskai pašaukiau. Pasiutusiai troškino. Jि pažvelgė, šaltą ranką uždėjo ant kaktos. Bet nepažino ir nesuprato, ko aš noriu. Visas degiau. „Vandens, nors vieną lašelį vandenį“, – maldaus. „Marusia!“ – kažkas vėl pašaukė. Ir ji nuojo. Pasiutu tokis bejėgis ir niekam nereikalingas. Bijojau užsimerkti, nes po to galiu niekad nebeatimerkti. Išižiūrėjau į tolimal žvaigždelę. Ir pamaciau kitą, nuostabiai panašią mergaitę. Ji pasiliko svetimam prieš kraitę, po ašarotom obely šakom, po birželio rytmecio žvaigždėm.

– Mes niekad nebesusitiksim daugiau, – pasakė ji beviltiski, trūkčiojančiu balsu. – Mus skiria didele bedugnė – karas.

O kaip ji nekentė karo! Nuo to laiko praėjo keletas mėnesių, o man atrodė – daug daug metų. Kur dabar jinai? Gal irgi žiūri į tą pačią žvaigždę? Kaip gaila, kad siųnakties ta žvaigžde nepaskyrėm pasimatyto. Šitaip mes galėtume atsi-

sveikinti...“

Šiamas pasakojime dingsta likimo žvaigždės tema, bet atsiranda Marusia, kuri, sutupusi su Ernos atsiminimu, universalizuoją, suvisuotina tiek „Žvaigždelės“ mylimosios, tiek pačios žvaigždėles vaizdinį. Prieš žemės temą pamažu išstumia suvisuotina karo tema (karas už palapinės sienų ir karas kaip bedugnė tarp dviejų vienai kitą mylinčiu žmonių), verčianti koncentruotis ne į visą vidinį eilėraščio siužetą, o pirmiausia į jo finalą, ir šitaip poetas pats to nenorėdamas susiaurina bendrai eilėraščio turinį. Bet užtart pralepia internacinalinį, visuotinį žmogiškumo prasmės lauką: eilėraščyte negirdimai, bet vienodomis teisėmis kalbasi rusė, vokietė ir lietuvė. Gaila, kad „Žvaigždelės“ bendraamžiai negalėjo „perskaityti“ ir šio motyvo, o jis būtų gana patikimai pagrindės daugelio kitų „Žygio draugų“ internacinalinės tematikos eilėraščių motyvus. Be to, abiejuose pasakojimuose viena diena skiriiasi sužeidimo data, visiškai ki-

tokios, kartais net priešingos „veiksmo dekoracijos“: vienur atgaunama sąmonė lyg ir pačiame mūšio lauke, tarp lavonų ir sužeistų, kitur – tylioje palapinėje, kur nėra nei sužeistų, nei balstos seselės. Vienur Erna pasirodo kaip viena iš vienintelė priemirštintinė poeto vizija, kitur ji materializuojasi žvelgiant į gyvą ir realią karą medicinos seserį. Bet, kaip jau ne kartą įsitikinome, tokį nesutapimą P. Širvio kūryboje ir ypač jos interpretacijose begalės, ir tai tik dar labiau didina jos paslaptinumą, sautiškių „pasamonikušumą“, kuris neatsiejamas nua autentiškos poezijos prigimties.

Regis, argumentų eilėraščio sudėtingumui, daugiaupiškumui įrodyti daugiau negu reikia, vis dėlto mane daugybę metų persekioko minčius, kad be provaizdžio, prototipo toks eilėraštis negalėjo atsirasti (juk tai vienas pirmųjų P. Širvio kūrinių, ir iškart – tokia tobulybė). Išvairiuose susibūrimose, su įvairiaisiais pašnekovais vis tikrinau ir tikrinau Michailo Lermontovo „Sapno“ versiją, bet ką lengviau ir mumis, nes autobiografijoje poetas pasakoja visai kitą ir kitokią eilėraščio atsiradimo istorija, nors psichologiskai galbūt ir labiau motyvuotu: „...Atsipeikėjau tarp lavonų ir sunkiai sužeistų. Lengviau sužeisti kažką kramtę, rūkė ir nesivaržydam žargstę per mus. Balta kaip angelas medicinos sesele veltui juos barę. Pro išplėštą palapinės kampą blizgėjo kaip šalmas giedras rudenio dangus. Fronto virė kaip katilė. Krūpčiojo žemė, žvaigždės ir blausti spingsulės lempelė. Mergaitė pasilenkė, pincetu pataise dagtį. Liepsnelė nušvito linksmiau. Ir aš pažinau... „Marusia!“ – sušukau. Bet garsio nebuvu. Gerklėje tik sugargaliavo. Liežuvis buvo pilnas skeveldrų. Ištinės kaip agurkas ir netilpo burnoje. Marusia ateidavo į žvalgų būrį baltinių apžiūrėti. Mus visus kaip nuluptus pažinojo. Viensiem vienodai šypsosavo meiliai šypsenai. Ir visi mes buvome ją iki ausų įsimylėjė. „Marusia!“ – dar kartą beviltiskai pašaukiau. Pasiutusiai troškino. Jि pažvelgė, šaltą ranką uždėjo ant kaktos. Bet nepažino ir nesuprato, ko aš noriu. Visas degiau. „Vandens, nors vieną lašelį vandenį“, – maldaus. „Marusia!“ – kažkas vėl pašaukė. Ir ji nuojo. Pasiutu tokis bejėgis ir niekam nereikalingas. Bijojau užsimerkti, nes po to galiu niekad nebeatimerkti. Išižiūrėjau į tolimal žvaigždelę. Ir pamaciau kitą, nuostabiai panašią mergaitę. Ji pasiliko svetimam prieš kraitę, po ašarotom obely šakom, po birželio rytmecio žvaigždėm.

– Mes niekad nebesusitiksim daugiau, – pasakė ji beviltiski, trūkčiojančiu balsu. – Mus skiria didele bedugnė – karas.

O kaip ji nekentė karo! Nuo to laiko praėjo keletas mėnesių, o man atrodė – daug daug metų. Kur dabar jinai? Gal irgi žiūri į tą pačią žvaigždę? Kaip gaila, kad siųnakties ta žvaigžde nepaskyrėm pasimatyto. Šitaip mes galėtume atsi-

ssveikinti...“

Šiamas pasakojime dingsta likimo žvaigždės tema, bet atsiranda Marusia, kuri, sutupusi su Ernos atsiminimu, universalizuoją, suvisuotina tiek „Žvaigždelės“ mylimosios, tiek pačios žvaigždėles vaizdinį. Prieš žemės temą pamažu išstumia suvisuotina karo tema (karas už palapinės sienų ir karas kaip bedugnė tarp dviejų vienai kitą mylinčiu žmonių), verčianti koncentruotis ne į visą vidinį eilėraščio siužetą, o pirmiausia į jo finalą, ir šitaip poetas pats to nenorėdamas susiaurina bendrai eilėraščio turinį. Bet užtart pralepia internacinalinį, visuotinį žmogiškumo prasmės lauką: eilėraščyte negirdimai, bet vienodomis teisėmis kalbasi rusė, vokietė ir lietuvė. Gaila, kad „Žvaigždelės“ bendraamžiai negalėjo „perskaityti“ ir šio motyvo, o jis būtų gana patikimai pagrindės daugelio kitų „Žygio draugų“ internacinalinės tematikos eilėraščių motyvus. Be to, abiejuose pasakojimuose viena diena skiriiasi sužeidimo data, visiškai ki-

tokios, kartais net priešingos „veiksmo dekoracijos“: vienur atgaunama sąmonė lyg ir pačiame mūšio lauke, tarp lavonų ir sužeistų, kitur – tylioje palapinėje, kur nėra nei sužeistų, nei balstos seselės. Vienur Erna pasirodo kaip viena iš vienintelė priemirštintinė poeto vizija, kitur ji materializuojasi žvelgiant į gyvą ir realią karą medicinos seserį. Bet, kaip jau ne kartą įsitikinome, tokį nesutapimą P. Širvio kūryboje ir ypač jos interpretacijose begalės, ir tai tik dar labiau didina jos paslaptinumą, sautiškių „pasamonikušumą“, kuris neatsiejamas nua autentiškos poezijos prigimties.

Regis, argumentų eilėraščio struktūra pamatoma ne iš karto, nes bet kokius proto, racionalios valios pasireiškimus patikimai slopiniai mišinius eilėraščio turinys: mirštantis sapnuoja savo mylimąją, kuri savo ruožtu sapnuoja mirštanti mylimąjį. Mirštanciojo viziją skatinā, aitriņa be gailescio kepinti saulę, o mylimosios viziją – smagi užstalė, kur linksmai kalbama būtent apie sužeistajų ir mirštantių. Tai sukasdienia, subuita, siaip jau pernelyg pakylėtą, mišinišką eilėraščio „vidinį siužetą“, tad nenustabu, kad poetui mirus atsirado nemažai šio eilėraščio prototipu – ir iš vyriškosios, ir iš moteriškosios pusės. Eilėraščio universalumo ženklas: tūkstančių tūkstančių mirė, bet taip ir nenumirė nesibaigiančiuose Kaukazo karoose, tūkstančių tūkstančių merginų laukė kariaujančiu savo mylimu, tad atpažinimo efektas čia netenka bet kokio efektingumo. Ir „Žvaigždelės“ populiarumą pirmiausiai aiškintume ne ypatingu jo savitumu ar išskirtinumu, o išgyvenimo, patirties, visuotinumu: juk ir Alf. Krasauskas nebūtų ēmėsis versti M. Lermontovo „Sapno“, jei nebūt pats vadavesis panasiu mirtimi panašiomis aplinkybėmis. Beje, linksmos užstalės motyvą „Sapne“ tuo labiau turėtume įsidėmėti, nes jis bus išskirtinai svarbus aptariant karo, mūšio temos kaitą „Žvaigždelėje“. O dabar iš ši P. Širvio eilėraštį pažiūrėkime M. Lermontovo „Sapno“ kontekste. Pirmasis variantas vadinosi net nusikalstamai pompastiškai ir plakatiškai: „Kažkieno krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“. Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, kaip Krauju užrašyti posmai“, publikuoti jie 1951 m. vasario 23 d. „Spalio pergalėje“). Kaip joks kitas poetinis P. Širvio tekstas, sis eilėraštis gražiai aprėmiantas išmoningu kuršyvu, ir tai galėtų būti aiškinama dvejopai: arba pats poetas jि norėjo išskirti iš visų kitų savo eilėraščių (juk jis buvo ir laikraščio redaktorius, kad kai kur uždraus savo tekštą „iliustruoti“, ka

Jonvabalių šventė

Liudas GUSTAINIS

Tai Jono Kalinausko, šiu metų Poezijos pavasario laureato, žodžiai, kuriuos jis ištarė Mindaugui Nastaravičiui – jie buvo išspausdinti „15 min.lt“ 2011 m. gegužės 16 d.: „Poezija yra tai, ko neįmanoma pa-kartoti ar suprasti vienareikšmiškai. Norėčiau, kad mano kūrybą skaitantis žmogus pats taptų kūrybinio proceso dalimi, išsklausytų ir pratęstų tai, kas yra tik užuominna. Taip atsiranda artimų sielų pokalbis tyloje, atsiribodus nuo būties triukšmo.“

Nežinau, ar tai įmanoma, bet pabandyti galima. Akademiniai kritikos straipsniai man pačiam neįdomūs, tad ir skaitytojams tokio nepiršiu. Jeigu einu į mišką atsipūsti, aš neieškau gironinko, kad jis man pateiktų statistiką apie ten augančius medžius. Man rūpi kvapai, spalvos, šiurenimai, samanų minkštumas ir tūkstančiai kitų dalykų. Tas pat pasakytina ir apie poeziją – tiesiog siūlau drauge atsiversti J. Kalinausko knygą „Plunksnų plėšytojos“ ir ten paieškoti aukštesnių virpesių – bent šiek tiek patiem susitapatinti su poetu, kaip jis to ir pageidautu.

Taip ir yra, poetas teisus – pašalaičio žodžiais išsakyta ar atpasakota eilėraščio minčis staiga praranda gylį ir subanalėja. Arba išdžiusta ir subry, netenka gyvybės.

Irodymu pateikiu iš pirmojo šio rinkinio eilėraščio eilutes: „Pasakyk man netiesą / kurių vėjas galėtų neštis atgal ...“ (p. 6). Aiškinu taip, kaip nederėtų elgtis su poezija – savais žodžiais: čia teigiamai, jog poetas netiki, kad gyvenimas jau prabėgo ... jam dingojasi, jog jo nė nebuvu. Gyvenimo.

Buvo ir nebuvu. Netiesa, kad gyvenimas prabėgo. Netiesa, kad jis apskritai buvo. Vi-si senukai šią tiesą puikiai žino, kasdien ją šnabžda kaip malda, tačiau eilėraščio šviesoje ji, dviguba – ir buvo, ir nebuvu – toli gražu nėra liūdina ir banali, o sukelia virpuli, kuris nubėga uodžiant ką tik prasikalusiav pasasario žolę – eilėraščio audinių, kuris nežadina vėžio.

Šiuo atveju audinys kalinauskiškas, kūpinas simbolinių daiktų, užuominų, mišlingų istorinių aliuzijų.

Kitas panašaus lygio eilėraštis – „krai-po galveles“ (p. 14), kuriame viskas skamba; jo šviesą perteikti savais žodžiais iš tiesų neįmanoma, poetas per dramą ir liūdesį į erdves pakeliai ir sudvasina, sakytm, net ir žemės dulkes: grubios ir žiaurios realistinės detalės – priemiestių šliundrelės, „...mirties stiuardesės / kantriai šimtmečius laukia progos / išsitikinti savo galiom...“ (p. 14), jos smirda gaižiu nebūties actu ir... skrenda pavėjui... ir iš tuščių savo įščių... jonvabalių apdulkina žvaigždes... Kaip nors protinai kalbėti apie tokį eilėraštį būtų neprotinga – galima tik pasinaudoti jo paties vaizdiniais, apsimesti turku arba pagonimi, pamiti už rago oži ir jį paukoti toms, kurios kantriai šimtmečius laukia progos... Nors ne, geriau jau pačiam tapti ožiu, kuriam turkas perrēžia gerklę, ir tegu iš mano krauso pakilę jonvabaliai apvaisina tuščias mirties stiuardesės įščias.

Eilėraštis iš antrosios dalies „gegužvaikiai“ (p. 28) dilgsi subtiliai išnykusio kaimo metafora: moterys paslapcia vagia gegučių kiausinius, paskui susuka juos į spalvotą cukierkų popieriu, išpergi gegužiuikus ménuliu išleinant ir paleidžia juos laktysti po kaimą, kuris tik atminty, o tie gegužvaikiai tyrinėja „...jau kokių du šimtus caro metų / kitų vienatvės ir visų / šventujių gyvenimus... ir šmirinėdami / kažkur išsilaksto ...“ (p. 30) – poeto taip megstamos užuomininos tampa unikalia istorija apie kaimą, kuris šiandien panašus į sukaldytą planetą, virtusią asteroidų juosta – jo žavesi pajausi nebent tuomet, jeigu drauge su J. Kalinausku tarsi subyrejusios šventovės asteroidu ir pasileisi per epochas tol, kol sudegsi.

Minint pačius išpūdingiausius rinkinio eilėraščius, verta kluptelėti ties „... ar tai nėra kokia repeticija“: „...ar tai tik gyvenimo repeticija / jam pasibaigus? / tuščias / išsiurbtas viestos kiausinis esu / vagilės ge-

gutės / pavogusios mano sapnus / bet dar daugiau – / noriu gyventi / miegant iki pa-siutimo ---“ (p. 42). Šitas eilėraštis man gražus, nes nuoširdus ir paprastas. Bet ar tikrai? Daugiau aš nematau jokių priežascių – juk ne todėl, kad šiandien pasiutusiai karšta. Nors, geriau pagalvojus, ne toks jis ir paprastas.

Panašus yra ir kitas – „ar nematai, kad per ilgai“ (p. 49) – trumpas, neatkartoamas, eilėraštis kaip malda egzistencijai ir drauge ilgesys, tarytum išstypusi smilga, kuri gedižiasi savo ilgumo: „...nes mes susi-tinkame / atpažištame / ir sakome labas / bet nujauciamo sudie / visada / kvapnieji buvimo migdolai / mus išduoda ---“ (p. 49).

Radau ir daugiau eilėraščių, kuriuos reikėtu cituoti ištisai. Dažna detalė surakina žandikaulius, tarkim, kad ir tokia: „...sliekas šliaužęs / per kopūsto lapą / ašara su-stingo / ant senos moteriskės skruusto / ta kur likus buvo nuo jaunystės...“ (p. 68). Nors J. Kalinauskas ir moka porinti istorijas, tai tarytum ne istorija, o dvasisios veiksmas, kuris visais laikais vyksta tarp dviejų pasauly, ir jau kitame eilėraštyje jis atsi-šaukia ilgesius persmelktais surrealismu išvaizdais, kažkaip keistai aistringai susiliujant epochoms, ir eilėraščio nepažištama-sis, o gal ir pats poetas arba skaitytojas, prasigeria, nors caras „žvelgia per langą“ Kybartų stotelėje, ir „liepų medus teka į moters čeverykus...“ (p. 74).

O štai keletas kiek kitaip sukomponuotų eilėraščių.

Poetas, kaip tikras dramos meistras, su-kuria dramą to nė nedarydamas. Eilėraštyje „jie buvo pasiruoše gintis iš paskutiniųjų“ prieš skaitytojo akis plaukia lyg ir įprastas kareiviu gyvenimas, kai „... vienas jaunas puskarininkis / neišlaikė itampos / išsitaškė smegenis ant kareivinių sienų...“ (p. 22). Tokias istorijas porina visi sugrižę kareiviai, jie tokiai ir liktų – lyg pasivaikščiojimas po kareivines – jeigu ne pabaiga: „...tada atvažiavo kaimiečiai / giminaičiai iš tolimum parapijų / ir juos visus suguldė ant sieno vežčeose ...“ (p. 23). Poetija gimsta pasirodžius kaimiečiams, ir jie glūdi net ne juose, kaimiečiai irgi kaip visi, bet sugretinime: ir ištaškytos smegenys, ir ka-reiviu kasdienybės absurdas, ir gulintys kai-miečiai, o tuomet staiga išišklaido netgi tikroji drama – lieka svaigia nesuvokiamą egzistenciją, kurią palaimina dramos neiš-vengiamybę ir snaudulę.

Panašiu principu kitame eilėraštyje poetas aprašo rugsejo popietę ir Palangos til-tą, ir visa tai mane domintų ne labiau kaip prie bato prilipusi smiltelė, jeigu ne pabaiga: „...tai atsitinka / karščiausią bet paskutinę / vasaros dieną / alpstant kūnams / ir sieloms išskridus / šiaurinės šalyse / ku-rios pamažu grimzta į nebūtį ...“ (p. 15) – jeigu jau šiaurinės šalyse grimzta į nebūtį, tuomet aš ir pats sau įdomus, ir įprasti Pa-langos vaizdeliai staiga atrodo lyg iš Anapus. Taigi tiek nedaug tereikia, kad apmu-siųs, suvabalėjës žvilgsnis ūmai atgytų.

Dabar jau galima pasidalinti mintimis ir apie J. Kalinausko vabalus. Žmonių, potetu, minčių ar dar ko viemas vabalais – nežinau, kodėl būtent ši įvaizdžių taip dažnai pasitelkia autorius, bet visuotinis su-vabalėjimas, susmulkėjimas, naršymas po-tėvų mintis ar po sidabrinius pasikorusiu-tetų servizus ar tiesiog kerštavimas ir dar milijonas kitų veiksmų – taip, šitas vaba-liukėjimas iš esmės yra pasekmė, ne pirmi-ne priežastis. Tad ir neaišku, kodėl šiai padarais reikia taip rūpintis ir gyventi su-jais – nors vabalai ir išreiškia autorius san-tykių su irstančiu pasauliu, kaip metafora jie mane atstumia nuo teksto, bent jau iš pradžių, kol įprantu. Kitam žmogui galbūt ki-taip, tačiau man jie asocijavo su plastma-sine sklende, kuri atitveria nuo poezijos. Tiesa, vėliau kažkaip susigyvenau, net pradėjo patiki.

Užuominina veja užuominą, poetas per jas brenda kaip per pievų žolynus ir, spring-damas būties spalvomis, šiurkščiomis, gai-valo pamėtėtomis detalėmis ir nevaldoma išmone piešia gyvenimo dramos drobulę, tačiau tekstas toks, kad realybė tenka su-abejoti: „...jie (vabalai) buvo išsigalvoti / arba tiesiog prisukami niekas nežino / iki siol ...“ (p. 18). Ir kiekviename žingsnyje –

Štai dar vienas tartum istorinis-fantasti-nas-anapinus eilėraštis, o iš tikrujų: „...su-lytas šuo / ...lekuoja į tuščią / sapno kiaury-mę mane susiradęs...“ (p. 62). Be abejo, tai ne šuo, ne, o ir eilėraštis ne istorinis, ne fantastinis ir ne sapniškas, ir ne anapu-nis – man regis, tai pats poetas, kuris lyg „caras nikolajus, pagavęs švino kulkę, išventintas ir vienmarškinis“... Gal todėl ir šventasis? Visi juk sušaudyti suvokiami kaip šventieji.

Kodėl?

„...taip visa paprasta – / ateini / išeini... ir sutinki save patį...“ (p. 47)

Bet...

„... tai tik iš baimės / iš baimės pasekmį be priežasties / išskleist pandemijos rau-doną žiedą / ir jį ragauti / nakčiai osiant / iš lėto / tarsi vaistą mirtiną ...“ (p. 47) – taip jau kartais būna, ima poetas iš parašo, ko sąmoningai nė nesuvokia – visa tai iš tikro galima „tik įsivaizduoti“, nes „ragauti nakčiai osiant / iš lėto“, vadinas, gérėtis tuo, kad esi. Todėl ir tavo mintys ateini-išeini Tau yra tuščiavidurės – pati Tavo egzis-tencija, Jonai, ošia kaip naktis, todėl ir šventasis, todėl ir išventintas ir vienmarš-kinis.

Netiki? Pats juk rašai: „...matai / kaip linksta šakelė prie veido / šešėlis / ratu apsuka aplink / pažink jį / ir nebebūsi toks vienas ...“ (p. 73). Ar tai reiškia, kad Tu ragini pažinti savo šešeli? Ar tai, kas po šešeliu? Po širdimi?

Atkreipkime dėmesį ir į kai kuriuos au-toriaus pamąstymus kita tema – apie tai, kas neišvengiamą.

Eilėraštyje „taigi sakau veronika“ poetas atvirai maištauja: „...ir tai yra amžinas poilis? / kas tokius poilsius sugalvojo? / kam tie poilsiai reikalingi nežinau...“ (p. 7), tačiau, kalbanči apie šį kūrinių, jau reikia galvoti, kuriuoje čia vetejo slipy poezija – ne iš karto, bet svuokiu, jog jis išyra tuomet, kai pateikiamas atviris klausimas, svedžiamas fiesiai į kaktą, lyg būtų paskutinis gyvenimo ak-muo: „na eime / tu jau susiruosus ...?“, ir at-sakymas atsklinda iš kito eilėraščio: „...nie-kas neklas kaip tu gyvenai / nes jūs jau bū-site / ties riboženkliai / virš kelio kuris užkloja / kitą kelią takelį ar patvor...“ (p. 8).

Žavus yra ir eilėraštis šia tema „svečias“ (p. 31), kuriame poetas stebi jo paties kapą lankanti žmogų. Užtenka ir ironijos, ir sar-kazmo, ir lyrikos, tačiau viską užgožia aistra, sumišusi su gėla ir nenumaldoma žemiš-kosios egzistencijos trauka: „...o dėl tų gėlių / šitos jau nusibodo / geriau smirdan-cios nasturtos / paprastos nasturtos / geriau už žemės kvapą / aštrų kaip skustuvas ger-klose...“ (p. 32).

Ironija dingsta, kai poetas prabyla apie Anapilin išėjusius savo draugus poetus: „...mažos širdutės / kuriose telpa lyrikų akys / kaip dubenys / pilnos ašarų / ano rudens / ir ano pasimatymo...“ (p. 40).

Pabaigai siūlyčiau sugretinti du J. Kalinausko teiginius, akiavaizdžiai išryškinančius kryžkelę, kuriuoje šiandien stovi poetas. Eilėraštyje „... plunksnų plėšytojos“ I dalyje skaitome: „...kemša į drobules išbalintas vėjo / pagalves miego meistrui / miegoti be praeities / puse veido / puse gyvenimo...“ (p. 71), o eilėraštyje „anapus švytėjimo“ randame tokią mintį: „--- esam amžinojoj naktyje / anapus švytėjimo / einam į prie-šingas puses...“ (p. 75). Tarp šių teiginių plyti visa poeto dramatiškos pasaulejautos skalė „nuo... iki...“

*Jonas Kalinauskas, *Plunksnų plėšytojos*: eilėraščiai. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2010.

Teko sutikti muzikų, literatų, dailininkų, aktorių *etc.*, kurie yra visai neprasti imituotojai.

Tačiau tik tiek.

Kitaip sakant, tokius, kurie moka kone tobulai klastoti bet kokius parašus. Išskyruo savo.

Suk nesukęs, bet iš principio negali būti netinkinčio žmogaus.

Nebent jis netikėtų iš principio.

Kaip koks F. Nietzsche.

Bet Nietzsche irgi gerai, irgi labai reikalingas.

Jeigu jo nebūtų, reikėtų jį išgalvoti.

cave canem

Kaunas a la New York city

Tomas KAVALIAUSKAS

Niujorkas (New York) susideda iš penkių dalių: Manhatano (*Manhattan*), Bruklino (*Brooklyn*), Bronsko (*Bronx*), Kvinsko (*Queens*) ir Steiteno salos (*Staten Island*). Jo centras, širdis, pati esmė yra Manhatane. Kaunas taip pat nevienalytis: centras su senamiesčiu, Alekso salos, Vilijampolė, Šančiai, Šilainiai. Kaip žinome, Kauno centras, širdis, pati kaunietiškumo dvaysia glūdi ruože nuo Ažuolyno parko iki Laisvės alėjos ir iki Rotušės aikštės bei pilies, Santakos... Atkreipime dėmesį, jog Manhatanas pailgas ir baigiasi siaurėjancią įlanka. Kauno centrinė dalis taip pat bai-giasi Santakos siaurėjimu. Kaunas, iš abiejų pusių apsuptas Neries ir Nemuno, panėšėja į Manhatana, nes ir šis apsuptas dvieju upių – Hadsono (*Hudson*) ir Ist (*East*). Vienas miestas baigiasi ties Atlanto vandenyno įlanka, kurioje susibėga Hadsono ir Ist upės, kitas – ties Nemuno ir Neries sąjunga.

Panašumai patraukia aki ir lygiant pagrindines komercines gatves: Brodvėjus (*Broadway*) skrožia visą Manhatano centrą su pramogų teatrais, Laisvės alėja taip pat turi teatrus, iš kurių išskiria Muzeiniškas. Brodvėjus – gatvė, skirta pasivaikščioti tiek dieną, tiek naktį, visai kaip ir Laisvės alėja, tik tiek, kad čia dar ir transportas uždraustas. Šis pranašumas turėtų bent kiek kompensuoti atsilikimą nuo Brodvėjaus pramoginių teatrų skaičiaus bei kokybės...

O štai Prisikėlimo bažnyčios bokštas, matomas iš bet kurios miesto pusės, primena *The Empire State Building*. Ant pastarojo buvo užsiropstęs ir King Kongas. Ant Prisikėlimo bažnyčios padarai nelaipioja – dažniausiai ten liftu pasikelia arba jaunavedžiai, arba turistų grupės. Naktį apšvietus *The Empire State Building* gali žavėtis iš Bruklino pusės, kaip ir Prisikėlimo bažnyčia – nuo Šilainių Miliomų kalvos. Abu pastatai apšviessti – juo tam siau, juo ryškiau jie švie-

čia. Abu – simboliai, iškūnijantys savo miesto emancipaciją bei architektūrėlę erudiciją.

Nauoji sporto arena Nemuno saloje apokalipiška – juk penkiolika tūkstančių žmonių bus vienu metu vienoje vietoje potencialios stichinės nelaimės atveju, jei tik kas nors nutiktu hidroelektrinės užtvankai... Bet juk lygiai taip pat, jei ne labiau, Manhatano gyventojai nuolat mėgaujasi Holivudo filmai, kuriuose dėl stichinių nelaimių kylančios Atlanto bangos nušluoja dangoraizius, apsemia višą Manhataną. Niujorko apokalipiškumą sustiprina ir rugsėjo 11-osios teroristinių išpuolis. Kaunas tuo „pasigirti“ negali. Nors niekada nesakyk niekada, vis dėlto, ti-kékimės, miestas nėra tokis svarbus, kadaptuotų teroristų taikinį. Cia apokalipiška apsiribota HES' u arba didelės liūtimis. Neatsitiktinai jau ipusejus naujos sporto arenas Nemuno saloje darbus susigriebta savivaldybės prasčiai dar 10 milijonų papildomiems santechnikos, kanalizaciją, nuotekų darbams... Manhatanas

pastatytas lyg ir saugiai, apdraustas nuo ko tik nori, bet vis tiek Holivudo neapleidžia mintis, jog geriausias apokalipsės scenarijus prasidesta būtent Niujorke... Gal Holivudas rastų gerą scenarijų apie Kauną, na, jei tik Manhatano menininkai tam neprieštarautų.

Manhatano centrinis parkas taip pat kelia įvairių asociacijų. Jame vaikščiodamas, gulinėdamas ant pievutės ar sėdėdamos ant suoliuko, vos kilstelėjės akis išvysti dangoraizijų siluetus, tą ypatingą architektūrinių reljefų. Kauno Santakos parke, užsilenkiant asfaltuotam pėsčiųjų takui ties surėstu iš akmeninės aukuru, pakanka žvilgteli se namiesčio link, kad pastebėtum išskirtinį bažnyčių bokštų ansambli: Šv. Jurgio, Jėzuitų, rotušės, Kunigų seminarijos švč. Trejybės.

Štai didžiausia pasaulyje anglionų Šv. Jono pranašo katedra (*Cathedral of Saint John the Divine*) stovi paties Manhatano urbanistinio juodulio paribyje – Harleme, Amsterdamo aveniu ir *West 111* gatvės kampe. Harlemo aplinka atitinkamai apgaubia ir šią rankomis statytą bažnyčią. Kauno arkikatedra bazilika taip pat išprausta tarp pastatų. Tiesa, jos lokacija itin ci-

viliuota, patogi turistams, bet ji, kitaip nei Vilniaus arkikatedra, neturi distancijos perspektyvos – iš jų tiesiog užteinama arba praeinama. Idomu, jog tik pro šonines duris, tarsi į kokią nelabai reikšmingą koplyčią.

Paciuje Manhatano širdyje – menininkų rajonas SOHO, iškurtas lietuvių Jurgio Maciūno, greitai tapęs prestižiniu dėl loftų stiliumi, taip tinklelio meniškos sielos žmogui. Rajonas, gavęs ir Yoko Onos bei Woody Alleno palaiminimą, išskiria kulkumą – čia nėra nei dangoraizijų, nei kokių prekybos centrų. Tai sala, oazė vidury paties Manhatano. Gal Kaune tas pats – Žaliakalnis? Jis lyg ir pačiam centre, bet vaikščiodamas Lietuvą ar Radastą gatvėmis prie Viešosios bibliotekos, lipdamas Kauko laiptais, gali pasijusti it atsidūrės Kaune-2: kuklu, drovu, bet dvasinė. O ką jau kalbėti apie Vaižganto gatvę, kurioje stūksa ir rašytojo J. Tuomo namas, ir Sugiharo namai. O kiek tolėliau – Frikų gatvė su atsiveriančiu Kauno vaizdu. Kauno SOHO...

Taigi, in New York a la in Kaunas city,
arba
in Kaunas city a la in New York
miestas.

tapo itin nebemadinga rašyti Lietuvoje perdėm senas tradicijas turinčios ir išsiėdusios agrarinės tematikos kūrinių, tad visi stengiasi rašyti apie narkomaniją, sekso vergiją, lyčių santiukius, pižonizmą ir emigraciją... Kaip kokie išspiarinti pižonai *houellebecqai* ar *beigbederiai*. Daugelio knygų galėtų ir turėtų nebūti, bet jos vis atsiranda ir tampa įvykiai, vėliau tų įvykių pasidaro tiek daug, jog atrodo, kad užgriūna genialų kūrinių lavina ir gyveni kone genialų kūrinių gimdymo namuose (...)“ („Skaitai, skaityk ir išskaityk... triaškis“ – „Literatūra ir menas“, balandžio 8). Po šios citatos nesunku atsakyti ir iš ką tik sau užduotus klausimus: visi kartu nesusikalbėjimo kompleksai kyla iš skirtingo (dažnai net priešingo, jei kuri nors karta susikuria autonomišką subkultūrą, kas mums, regis, dabar tikrai negresia) kultūrinio bagažo, o operuojančių tais pačiais kultūriniais faktais ir tomis pačiomis sąvokomis visada susikalbės. Tai, kad tų sąvokų gilus turinys bus neišvengiamai kitoks, dialogas palengva vers polilogu, nors ir vykstančiu tarp dviejų žmonių, ir tai bus garantas, kad klasika, jei ji tikra, niekada nebus paneigta net tarp radikaliausių jaunujių, o moderni literatūra, jei ji tikrai literatūra, vyresniųjų niekad nebus atmesta vien todėl, kad parašyta jaunujių. Skaitydamas Donato Petrošiaus, Rimanto Kmitos, G. Norvilo atsakymus į „Metų“ anketą (balandžio numeris), ne kartą pamaniau, kaip būtų gerai, jei jie patys preparuotų savo kartos kūrybą, gyvenseną ir, kas be ko, mąstyse (tiesa, R. Kmita tai daro, nes įpareigoja akademinis statusas). Tarkim, jei G. Norvilo mintis pakartotų kuris nors „atgyvena“ ir dar su tokiu pat temperamentu, ilgam nusipelnytų mažne visos jaunujių kohortos nemelės, o G. Norvilo lūpose tai skamba universaliai ir visuotinai (ne vien literatūrine prasme). „Vi-sur sava konjunktūra, savi palilio-niai... O biesinančių dalykų yra, viskuo patenkinti tik numirėliai.

Nukelta i 8 p.

perskaitau tūkstantjkart įdėmiau“ („Šiaurės Atėnai“, balandžio 8). Ką tada kalbėti apie šiandieną, jei net apie istoriją nieko konkretaus ir aiškuas negalime pasakyti: jeigu kiekvienas autentiškas, tikrai savarankiškas poetas sudarytų savo individualią XX a. poezijos antologiją, apstulbtume, kiek nedaug jose, tose antologijose, surastume pasikartojančių pavardžių. Klasicų panteonas pasikeistų neatpažįstamai, nors, žinoma, prasiplėstę, nes kiekvienas antologijos sudarytojas būtinai išpirštų po porą tik jam svarbių klasikų (didelis poetas gali turėti ir vieną vienintelį skaitoja, jei tas skaitytojas yra Jonas Juškaitis, – kaip sakė viena proga Marcelijus Martinaitis), bet labiausiai nustebtume, kad kai kurie šiandien visuotinai adoruojamie ir garbstomi autoriai nepatektų né iš vieną antologinį variantą. Tai vidinė literatūros istorijos (vien todėl, kad ji istorija, o tikrosios vertybės egzistuoja neistoriškai, jos visuotinos ir belaikės) tragedija ir didžiausia literatūros istorijos vadovėlių bėda. Kartu tai didžiulė kiekvieno kūrėjo paguoda, kūrėjo, žinancio, kad jau niekada nebūsi vių poetas ir kad tavo išsipildymui pakanka dešimties autentiškų skaitytojų (pageidautina – Jonų juškaičių).

Tarkim, ir man šiandien nepaprastai magėtų tarti, kad toną visai balandžio poezijai duoda M. Martinaitis (balandžio „Metai“), vienas iš nedaugelio po didžiosios poetų pjūties likusių mūsų poezijos kertinių stulpų (kas dar? Albinas Bernotas, Henrikas Čigrijus, Algimantas Mikuta, Stasys Jonauskas? Ir viskas?). Bet taip nėra. M. Martinaitis jau nebekuria jokio personažo nei savo, nei visuotinės sąmonės galerijai, jis nieko nemetaforizuoją ir nefilosofuoja metaforomis. Jis stebi savo vienišėjantį, senatviškėjantį peizažą ir vien konstatuoja: Benamiai laukai. Taškas. Vanagas puola grobį. Taškas. Vėl pakyla ir suka ratus. Taškas. Jokių gražmenų ir jokių gel-

menų. Vienintelės eilutės, kurios dar primena ankstesnį M. Martinaitį, – dvi paskutiniosios: „Kaip šios žemės mirtis, / Kurioje jau nėra kam numirti.“ Jei nebūtų anksstesnio M. Martinaičio, šis būtų nuobodus ir gal net nykus. Bet tokių iš gyvenimo pabaigą buvo beveik visi didieji poetai: neišveniamas kelias minimalizmo link. Jei jo eilėraštis dar kiek susitrauktu, atsisakyti vaizdinės pamatinio, kertinio žodžio sklaidos, atsidurtų kažkur tarp Tadeušo Ruževičiaus ir jau minėto A. Baltakio (darau re-verans pozityvo link, tarsi atsi-prašydamas A. Baltakio už jo „Žvirblių žiemavietės“ suniekinių). Užtat M. Martinaičio vietą darbar vienvaldiškai ir voliuntaristiškai užima Gytis Norvilas. Jei balandžio periodiką būtų okupavę geriausiai jaunieji (nuo Mindaugo Nastaravičiaus iki Ilzės Butkutės ar Nerijaus Cibulsko), šitaip niekad nedrįščiau pasakyti, bet dabar savaitraščiuose vyrauja arba beveik visai nežinomų, arba dar tikrai neturinčių savito veido kūrėjų pavardės (išskyrus Vainių Baką, kuriam šikart taip pat derėtų atsekičiai daugiau priekaištų negu pagyrimų). Jų kontekste G. Norvilas atrodo kaip reta konceptualus ir, kad ir kaip atrodytų keista, organiziskas („pavydo litanija per šv. užmarštį ir tyrus“ – „Literatūra ir menas“, balandžio 29). Savo poetingę programą grįsti ne poetinės kalbos alchemija, o lingvistikos prioriteitis nėra nei labai nauja, nei labai perspektivu, bet, tarkim, praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje Vytautas Rubavičius savąja kalbą grindė pirmiausia pergruodamas semantiką, perkurdamas žodyną, o dabar G. Norvilas tą pačią programą realizuoja pasikliaudamas vien pertvarkančiomis, perkuriančiomis sintaksės, punktuacijos galimybėmis (suprantu, kad ant vieno siūlo veriu ir moksliui, ir nemoksliui terminus, bet kalbant apie G. Norvilio kūrybą šitai netgi konceptualu). Tai leidžia pa-

Viskas dar versis, ir ne vien per galvą

Atkelta iš 7 p.

Išlenda savotiškas susireikšminimas, provincialumas, davatkizmas... Kai savam garde dedasi sau karūnas kaip nusipelnę liaudies artistai, o Bauskėj, Ventspily, kitapus Medininkų muitinės, Augustave niekas apie juos nežino. Ir kodėl turėtų... Drąsos stygius pasakyti, kas yra kas. Tai itin tinka kritikai.“ Beje, ir aš pats dabar rašau, kaip kritikui tikrai nederėtų, juoba žmogiškai šis poetas tikrai nėra mano „krauso grupės“: apie G. Norvilą, jam tapus Rašytojų sajungos valdybos nariniu, dabar kaip tik reikėtų kalbėti arba itin griežtai, arba išvis neminėti. Pasiteisinti galiu tik taip: kitaip nesusidėliojo „kortos“, nes, kaip matysite vėliau, visoje balandžio „laikraštienoje“ išties nėra pavardės, kuria galéatum grįsti straipsnio kompoziciją. O G. Norvilo – prašau: iškart trys publikacijos, ir visos koncepcionalios.

Skaidriusias ir dramatiškiausias iš visos poeziros publikacijų (jau susisekiančių su giliaja poeziros pašauktimi) man pasirodė Gintaro Bleizgio ciklas „meditacijos kalnuose – su negyvenama savo puse“ („Šiaurės Atėnai“, balandžio 22). Ciklas, už kurį nesunkiai paukočiau ar tik ne didžiumą knygose spausdintų šio autorius eiléraščių. Jau vien antroji pavadinimo dalis reiškia ir filosofinės ciklo problematikos erdvę, ir jos sklaidos pobūdį: cikle dalyvauja, aktyviai veikia tai, ko nėra, ko išvis negali būti arba kas lemingai jau išduota, todėl ir kalnų, ir upelių, ir skambančio oro fonas drauge ir yra, ir nėra. Priklasomai nuo to, kokio švarumo balsu pašauksi save. Tada gamta (ne šiaip gamta, o jos stichijos, gaivalai, žmogui neįmanomi dydžiai ir nesuvokiamos galybės) bus arba už tame, arba prieš tame, dar daugiau – būdamu palanki ji savaimė tampa tavimi, tavo dalimi, ir taip išsprendžiama sena filosofinė žmogaus gamtiškumo problema. Keista, bet akiplėšiškiausią iššūkį Dievui metantis ciklas yra religiškiausias G. Bleizgio kūrinys, nes čia ne kreipiamasi į dievybę, o ja kalbama, ja kalbinama ta pati dievybė, kitaip tariant, dieviškumo pradas žmoguje budina bei dievę gamtą – iš čia toks nepažystamas, mums dar negirdėtas poeziros gaudesys, aidesys. Tieša, skaitant ciklą kelintą kartą išpūdis slūgsta, nes kuo aukštessė poetinio kalbėjimo įtampa, tuo silpnesnės racionalios vaizdų ir motyvų sankabos (ir racionalios analizės jos kartais neatlaiko), bet ir to, kas lieka net po kelinto skaitymo, gerai poezijai tikrai užtenka. Šiakart vientisa Eugenijaus Ališankos publikacija („Nemunas“, balandžio 21 – gegužės 4). Autobiografiniai ir vagabundo kelionių motyvai („vėl laikini namai / gal net patys laikiniai / vienai nakčiai be jo kios laikinos moters“) kuria nemeluoto autentiškumo išpūdį, bet nepanaikina ir svarbiausios

šio autoriaus problemos: eiléraštis savitas tik tiek, kiek savita ir nepakartojama yra išgyventa ir apmastyta situacija, individualus tiek, kiek individuali poeto biografija ir jo vaikystės bei jaunystės potyriai, o šiaip jau jokios savitesnės eiléraščio struktūros néra, vaduojamasi bendru „baltojo eiléraščio“ modeliu. Dar baisiau – modeliu, kurį serijiniu būdu ekspluoja išimtinai moterys poetės, ir ne pačios geriausios (nuo Dovilės Zelčiūtės iki Jolantos Seireikaitės). Dėl poetinės kalbos irgi panašiai: akivaizdu, kad autorius galvoja ne apie eiléraštį, o apie būsimą jo vertimą, todėl žodynas perdėm paprastas ir išretintas, o intonacijai išvis neskiriamas jokio dėmesio. Bet šioje publikacijoje daug ką gelbsti gyva, judri poetinė mintis, netikėti mąstymo ir jutimo posūkiai („aturėčiau pridurti / kad tai buvo ryto vaizduotės žygiai“). Beje, tai, ką čia parašiau apie E. Ališanką, atidžiai turėtų perskaityti Ramunė Brundzaite („Šiaurės Atėnai“, balandžio 15; „Pašvaištė“, 2011, Nr. 4): čia taip pat viskas labai intymu, bet ir forma, ir poetinė kalba – niekieno, bendra, vadinas, kiekvieno eiléraščio vertė priklausys tik nuo to, kiek vertingas bus jি maitinantis, provokuojantis gyvenimas. Čia šis tas nauja: kelis dešimtmecius, kalbėdami apie literatūrą, net neužsimindavome apie kūrybingo gyvenimo kūrybių vertę, laikėme tai XIX a. atgyvenusių kriterijumų, o dabar štai tenka apie tai prabili? Gal su pačiais jauniavaisiaisiais atgimsta ir tikros tikrovės vertingumo meninėje kūryboje samprata?

Mišlingiausias iš poetų, kaip visada, Ramūnas Kasparavičius (balandžio „Kultūros barai“), labiausiai šokiruojantis tuo, kad raso beveik išimtinai apie kultūrą ir kultūros produktus (bent jau jais grindžia metaforiką, vaizdinį eiléraščio audini), pats per tiek metų taip ir neišmokdamas „sukultūrinti“, techniškai sustyguoti savo eiléraščio. Jei manytum, kad eiléraštyje sąmoningai siekiama „poetinės netvarkos“, formos atšerpetojimo ir grubumo (plg. Donaldo Kajoko vieno etapo siekinį: rašyti taip, kaip dievdirbys kirviu skaptuoja savo smūtkeli), kalbėtum apie itin rafiniuotą šio poeto primityvizmą (tai paremtų ir brolio dailininko Kęstučio Kasparavičiaus kaimynystė), betgi žinai, kad ne taip: tai ne techninė inovacija, o gryna techninė negalia, nuo paties poeto nė nepriklausanti. Vis dėlto R. Kasparavičiaus neprofesionalumą, techninę nevalyvumą norisi vadinti jo savitumu: kad ir kaip priešintumeisi meistriškumo stokai, tekstai kažkuo nenuskakomu traukia ir verčia vėl prie jų sugrįžti. Šioje publikacijoje toks magiškas eiléraštis man pasirodė „Latako gatvės pantoumas“: „Pabarškink runų mašinėlę, / šiaurioji Kunčino gera pažištama, / prie Algirdienės cerkvės, po egle, / tai ta šalis, kurion negrijžtama.“ Toliau – vien kultūros ženkli: Just. Marcinkevičiaus parafrazė ir Guillaume’o Apollinaire’o Avinjono tiltai, Užupio aušra ir užuominia apie Her-

mano Melville’o „Mobi Diką“. O virš visko – Adomo Mickevičiaus „Krymo sonetą“, Alfonso Maldoño „Kamėjō“ ir G. Apollinaire’o „Po tiltu Mirabo“ aura, atmosfera. Ir drauge – išsklaiptas, nesutvarkytas tekstas: be nuoseklios melodijos, net be ryškesnės intonacijos linijos, susivarčiusių skirtingiausiai leksiniai klodais. Ne mažiau mišlingas ir R. Kasparavičiaus apsaikumas „Dies Fati Innumerabilis“ (balandžio „Metai“). Pasakojimas išsitenka vienoje pstraipoje, o visa kita – neįmanomiausiai to pasakojimo komentarai, kuo prieštaringesni, tuo labiau intriguantys. Visgi tekstas per daug suveltas, kad būtų dar ir magiškas, kaip „Latako gatvės pantoumas“. Kuo toliau, tuo labiau man vaidenasi didelė poetinė V. Bako ateitis („Literatūra ir menas“, balandžio 15; „Nemunas“, balandžio 7-20), vien todėl ji „igrupuoju“ tarp prieštaragingai vertinamų autorių. Besalygiškai pasisakydamas už eiléraštį „M. eilės“ („Literatūra ir menas“) dėl įvairiapusiškos ir labai subtilios semantinės žodžio antropologijos, vis dėlto negaliu nepriminti, kad labai susikaupęs panašiai sužaidavo ir Jonas Jakštės (kniga „Prisiminimai be datų“). Tikrai geram eiléraščiui reikalingi keli prasmėnai ir emocinai „stogai“, vienas kitą dengiantys ir paslepantys, kad iš pirmo žvilgsnio eiléraštis būtų net neatpažistamas, nors žinau, kad šiam teiginiu daug kas prieštarauja (vienas lenkų klasikas yra kategoriskai pasakės: gera poezija iš pradžių privalo nepatikti). Bet bėda ne čia: „M. eilės“ išties yra pavykės eiléraštis. Neriama man sukėlė „Obuolių maišas“ ir kiti panašios tonacijos bei struktūros tekstai, liudijantys, kad jau išsiemta, jau pasiduodama kolektiviniams kalbėjimui, paremtam kolektivine vaizdinija. Kurios rasiųjančios mergaitės eiléraščiuose nesurasi prisiminimų apie „senelę, užmigusį obels pavėsy su duonos / kriauskle dešinė rankoj, / juodvarnius, vogčiomis lesančius jam iš delno atgniaužto, / kopačias, atremtas į tamsiai mėlyną debesį?“ Dar blogiau eiti Vytauto Bložės pėdsakui, neturint dramatiškos šio autoriaus kultūrų konflikto patirties: „Persigandau. / Spjoviau į tą humanizmą ir delnu suplojau molžmogij. / Pagalvojau, jau geriau nusilipdysiu arklį mažyt.“ Ne kaži ką čia ir persergiu: tiesiog dar per anksti V. Bako kūryboje rastis automatizmui, ir tiek. Šiaip jau balandžio poetinė produkcija kaip reta pasiklydusi laike ir erdvėje; skaitydamas kultūrinę vieno mėnesio periodiką gali pasijusti, lyg pversterum ištisas aštuntojo, devintojo, paskutiniojo praėjusio amžiaus dešimtmeciu pirmąsias knygas, ir, keista, pajunti, kad tos poezijos esi pasiilgęs, kad dabartine poetine laikraštiena persisotinęs, o tai, kas vakar buvo nauja, nauja tebéra ir šiandien. Sigitas Kancevičius („Literatūra ir menas“, balandžio 1) – išvien retro poetas (panašiai jis ir pats prisipažista trumpame prisistatymo žodyje). Geriausiai savo posmaišis šis autorius šliejasi prie garsiuju Dailios Saukaitytės „Rugpjūčio žemuoju“ („Autobusų stoties motyvas / pakartotas gal šimtą kartų / iš garsiakalbio kuris tyli / apie tai kas ir taip jau aišku“), bet ižūlesniais atvejais jis nesunkiai priartėja ir prie E. Mieželaičio parodijos („Galva didelė kaip oro balionas / Rankos kaip medžiai kojos kaip stulpai / juokingi tie kas manęs tokio nematė“), ir prie rafinuoto dalios Urnevičiūtės sentimentalizmo („Ryte parašytas eiléraštis / tarytum kava į lovą / bučiniai mylimajai / iš sapnų sugrįžtančiai / kiaušinienės kvapas / su laikraščio žinių koncentratu“). Nijolė Daujotytė („Literatūra ir menas“, balandžio 8) brenda kiek modernizuotu ir aktualizuotu Janinos Degutytės taku, nieko nestebindama, bet pati nuolat stebėdamasi: „kryžius / dvi kryžmos / užbaigtam ar / išsibaigusiam / gyvenimui / pažymėti // neatsparus / laiko vėjams [...] / jei tik koks / uosiukas / strykt pastrykt / neužaugus // griūvančiam / paremti // jis mat stiprus / jis gali.“ Andrius Potiomkinas („Šiaurės Atėnai“, balandžio 1) siekiasi praėjusiojo amžiaus hipių subkultūros psychodelikos („Iliopo dvi silkės / į obelį / Kaip gera turėt / Automobilį“), neatsitiktinai jo eiléraščiai publikuojami būtent melagių dieną, nes jie skatinia išskoti platesnių atsakyti: kodėl, sakysim, šie vienkariniai estetiniai išpuoliai tiek kartą buvo pakartoti įvairiausią amerikiečių, anglų judėjimų? Kodėl jie tokie paveikūs ir populiarūs tarp paauglių? Kodėl psychodelinė estetika įvairiai pavidala vis atgimsta Lietuvėje? Jei kalbėsime apie A. Potiomkino kūrybos vertinimą, tai visak padaro jis pats eiléraščiuose „Žaidimas be taisyklių, arba Užkietėjusi lituanistė“ ir „Motyvacija“: Juos galima pagirti nebeant už „išmoktą automatinio rašymo pamoką“ ir už „talentąapsukti galvą redaktoriams“. Nors ir kitą subkultūrą – visgi tik subkultūrą – megdžioja ir Algirdas Rudamina („Literatūra ir menas“, balandžio 22): „Plaukai jos jūrom liejasi / Rasa ir eros venose / Liekna kaip nendrė vėjuje / Marija Magdalena“, ir Mindaugas Laukys (ten pat; vien jau pavadinimai ko verti: „Painiava su obuoliais iš Kinių arba gyvenimas yra dovanotas arklys“, „Kartą sutikau Eugenijų Ališanką ir kitus tylos vaizdinius“). Vis dėlto geriau jau seksti kokia nors subkultūra, negu megdžioti ir taip jau dešimtis kartų išmiegžiotą ir nuvalkiotą kolektivinį kolektivinio eiléraščio modelį, kurį vis aktyviau kultivuoja Emilija Liegutė („Literatūra ir menas“, balandžio 15): „Teka upė, ją vejas krantas. / Sausi lapai irgi vejas, / bet pavargsta ir krenta į vandenį. / Aš nejudu, tačiau vis vien / keliauju kartu su krantu“, iš kurio niekada nebuvavo išsviadavusi Meilė Kudarauskaitė („Literatūra ir menas“, balandžio 22) apie menininkų psychologijos ypatumus ir jų bendruomenės savitumus. Tiesa, sunkiai įsivaizduoju J. Melniko ižvalgas tiesiogiai taikomas mūsų rašytojų bendrijai (kurioje vis dėlto daugiau rašytojaujancių, negu rašytojų), bet J. Melniko tekstas, suvoktas kaip siekiamybė, atrodo dar aktualesnis.

Jaunoji jėga

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Būna pasaulyje keliaujančių cirku, būna mobilių teatrų, tačiau kartais pasitaiko ir klojjančių poetų. Tik čia ne apie tuos, kurie tampa etatiniais užsienio festivalių lankytėjais, tai važinėtis mėgstanti Suomijos poetų grupė „Nuori voima“ („Jaunoji jėga“). Tokios tradicijos istorija siekia jau 90 metų. Iš visos Suomijos poetų bendruomenės XX a. pradžioje išsiskyrė grupėlė aktyviausią, kurie pasivadino „Ugniaveziai“. Beveik visi jie lankėsi ar možėti užsienio universitetuose, todėl buvo pažangūs ir perpratę pačias naujausias, madingiausias moderniosios poezijos kryptis. Europoje gautas pamokas vel savotiškai grąžindavo važinėdami po įvairias šalies ir propaguodami savo kūrybą.

„Jaunoji jėga“ – dar 1921 m. išteigta įtakinga organizacija, dabar keturiolika suomių poetų taip pat pasirinko kelią kaip poezijos skliaudos galimybę. Jie leidžia to paties pavadinimo literaturinį laikraštį ir rengia festivalį „Poezijos mėnuo“, keliaudami po Suomiją ir Europą, stengiasi ne tik įvairose vietose skaityti eiles, bet ir išskirti vertėjų, leidėjų, kurie susidomėtų ir spausdintų jų kūrybą.

Štai atsitiko taip, kad Suomijos poetai atsidūrė Kaune ir „Nemuno“ savaitraštyje. Tiesa, anksčiau ju klausei Talino publiką mažame, jaukiamo teatre ir vienoje Rygos kavinėje. Kultūriniai kontaktai buvo sėkmingesni užmegzti. Vėliau grupė planuoja sustoti keturiuose Lenkijos ir penkiuose Vokietijos miestuose. Kaip te-

gia keliaujantys poetai, svarbiausia – kelionės metu palaikyti gerą, pakilą nuotaiką, neišbarstyti jaunatviškumo ir energijos. Tai ne tik darbas, bet ir pramoga, malonumas būti kartu. Kol kas, pasiekus Kauno vietoves, viskas sekasi puikiai.

Kaune pasitaikė sekmadienis, todėl pati svetingiausia vieta, noriai priėmusi keliauninkus, buvo nesenai Paveikslų galerijoje pradėjusi veikti kavinė „Kultūra“. Kartu ji priėmė ir sekmadienio blusų turgas pardavėjus bei pirkėjus, todėl poezijos kontekstas buvo gal kiek netiketas, bet labai patrauklus. Kaip žinia, šiuolaikiniuose Lietuvos blusų turgiuose lankosi šviesus žmonės. Lietuviai – poetų tauta, tad klausytis eilių ji pramokusi. Suomiai iš širdies gyre lietuvius klausytojus. Nors vienas lietuviškas šunelis, ne itin pasitikėdamas svetimtaučiais, mėgino juos išgąsdinti, vis dėlto, suomiams aplankius penkias šalis, mes iškovojome pirmą vietą atidžiausio klausymosi ir aktyviausio reagavimo srityje. Tiesą sakant, klausytis buvo ko, nes kūryba, nors ir turinti labai daug išprastų europoezijos bruožų, pasižyminti didžiulių kalbos luitų stilistika ir gana pažįstama tematika, vis dėlto traukė savitumu. Jei perskaitysite bent jau dalyvių pavardes, bendrą muzikinį kalbos foną taip pat pajusite: Aina Bergroth, Pauliina Haasjoki, Kaisa Ijäs, Katja Kettu, Laura Lindstedt, Míkko Rímminen, Aki Salmela, Eino Santanen, Jarkko Tontti, Katarina Vuorinen, Kaisa Kaakinen, Martti-Tapio Kuuskoski, Miikka Palokangas. Jiems, pasiruo-

Jaunoji poezių jėga. Grupės archyvo nuotrauka

susiems visų šalių, po kurias keliaus, kalbu vertimus, lietuvių kalba taip pat skambėjo įdomiai.

Laura Serkosalo, grupės pirminkė, pasakojo, jog čia susibūrė visi aktyviausiai ir pačius garbiniausiaus poetų apdovanojimus pelnę autoriai. Vadinas, buvo proga Kaune išgirsti tai, kuo gyvena Suomijos poezija, itin ryški intelektualiniais, karta net kiek gluminančiais kalbos viražais. Trijų poetų eiles lietuviškai skaitė vertėja Aida Krilavičienė ir ren-

ginį padėjės organizuoti rašytojas Kestutis Navakas. Pastarasis savo ypatinga skaitymo raiška ir ekspresija veikiausiai norėjo prieblokštai ramiuosius suomius. Jie išgirdo, kad jų eileraščiai, tapę jau

beveik neatpažįstami, gali skambeti net ir taip.

Poetų autobusas nurūko Lenkijos link megzti naujų pažinčių. O mes iš šio sekmadienio blusų turgas parsinesėme poeziuos.

Aki SALMELA

AKMUO

1

Atsisėskime čia, prie šito akmens, kad jis galėtų būti. Suteikiame jam tokią galimybę, tai mūsų proga, bet dėl ko? Ir ką tu darysi štai žinodamas, tarsi klausia jis, štatas – esantis. Kažin, ar jam reikia kokio nors pavadinimo.

Dėl manęs akmuo gali būti akmuo.

Bet jeigu tu jo nori, jeigu nori paimti jį, pasverti rankoje, apžiūrėti, kaip nors pavadinti, prašau – imk. Jis tavo, jeigu nori, jis niekam nepriklauso.

2

Tai akmuo, jeigu taip nori. Jeigu nori – tai akmuo, gali ji paimti. Isikišk į kišenę. Padék ant stalo. Paimk į ranką ir laikyk.

Šis akmuo gražios formos ir jį nesunku pakelti.

Žiūrėk, jis užima vietos tiek, kiek turi didumo, neapsimetinėja – jis toks, koks yra.

3

Galima sakyti, kad akmuo – tai akmuo ir jei dar nori žinoti, kodėl tai akmuo, jis téra akmuo. Jis tikras ir kietas ir tiksliai čia.

Jis nejudą, buvimo vieta jo neišjudina.

Neteisinga sakyti, kad jis guli, kad daro kita ką nei yra. Tik tiek, kad akmuo.

Iš suomių kalbos vertė Aida KRILAVIČIENĖ

Kaisa IJÄS

ABBORSKÄR

*Valtyje įsiduobiame į nebuvimą tarytum į laimę
ritame septynių jūrininkų akmenį dainuodami*

*„Juų akys pavirto perlais“
„Juų akys pavirto perlais“*

*Saloje juodas langas blyksteli baltumu, nustelbia
atspindžius: parodo jūrą uolų glėbyje.*

*Kas juodumą pavers juodesne, jei ne baltumos begalybę
kai žaibas numuša dangaus skrybėlę, griaustinis
dunda po uolomis, krūtinėje
šnypščia kaip gyvate kadagyne.*

*Kaip meilei išplaukus į jūrą, lieka
ant kranto vėjingo luoto liūdnos akys
kaip du seni šermukšniai, vėjui nudraskius uogas.*

*Kaip pjūklas tarp eglių zyruoja gabalėlis dangaus krašto,
rodos kažkas į tame tebežiūri iš kažkokių tolimum tolių.*

*Jūra nenustoja vilioti, o sūrus vanduo skalauja
valtį kaip paskutinę viltį, arba kaip auksą skalauja.*

Poezijos degimas mišku apsuptyje

Jolanta SEREIKAITĖ

Jau išsiskaidžius Poezijos pavaario rūkams, turėjau progą juos rengti kitur. Šeštadienį anksti rytė važiavome į Tauragės rajoną, į Eičių kaimą, kur vyko devintoji kultūros klubo „Vakarutė“ šventė „Uždeklėlė“. Dažniausiai šis renginys, į kurį kviečiamų įvairių sričių menininkai – muzikantai, dainininkai, aktoriai, poetai, rašytojai, dailininkai ir visi kultūros mylėtojai – organizuojamas kas dveji metai. Ir ši, devintoji, šventė sutraukė dalyvių

įš įvairių Lietuvos vietų. Esu kelis kartus dalyvavusi joje ir žinau, kad čia laukia nuoširdus sutikimas ir staigmenos, ekskursijos po šį rajoną. Atmenu, vienaš metais važiavome traukinio vagonu per Eičių durypyną, prie kurio įsikūrė šis kaimas, apsuptas miškų. Galbūt horizontą užtemdantis žalios medžių sienos vaizdas ir skatina šitos vietovės kūrybingus žmones ieškoti platesnių erdviių, paversti atokią ir lyg niekuo nepasižymintį vietą kultūros traukos centru, kuriamo ne tik jie patys gali skaityti eiles, gro-

ti, bet ir pasikvesti jau pripažintų Lietuvos menininkų, politikų. Vėliau šventėje pamačiau Seimo narę Dalią Teišerskytę, taip pat palaičiančią šio klubo idėjas. Ši sykį visus atvykusius pasveikino pagrindinės „Vakarutės“ kluubo renginių organizatorės ir nevnuilstanti klubo pirmininkė Virginija Norkevičiūtė, taip pat rašanti eiles. O Jurbarko folkloro kolektyvo „Imsrė“ narės ne tik dainavo, mokė šokių, bet ir išvardijo suvalkietiškų siųjonų pavadinimus, detailiai paaškino apie kiekvieną jų vil-

kimą tautinį kostiumą. Netrukus, po šios visai smagios pradžios, visi pasidalijo į keletą grupių: viena jų liko čia tapyti dailininko V. Kuso plenere „Spalvos“, o kiti išvyko pasivalgyti po Tauragės rajono apylankės – į Eičių-Pagramančio regioninį parką, Baltramiejiškių kaimą.

Pakeliui užsukome į Tauragę, klausėmės pasakojimų apie miesto istoriją bei pasienio miestelių specifiką. Beje, Tauragėje stovi vadinamoji Radvilių pilis, išties ją priemenant XIX a. statinys, dabar naujojamas kultūros poreikiams. Tauragė – lyg iš nuo tauro rago kilusi, gal dėl to netikėtai autobuse kilo ginčas tarp poeto Jauniaus Kulnio ir kitų: buvo kažkada čia muzieju-

je tikri tauro ragai ar ne? Paskui vykome į Pagramantį, šios vietovės pavadinimas ne vienam asocijuosis su Petro Cvirkos „Pagramančio šnekūčiais“, tačiau mums tai buvo lipimas į statū Pagramančio pilialkalnį, nuo kurio vėliau kone čiužėme staciū šlaity žemyn. Apačioje gurgejo panasi į kalnų upę Akmena, kartkartėmis smarkiai patvinstanti. O prie jos galėjome grožėtis ir pajūrio kopas primenančiomis Pagramančio atodangomis.

Nukelta į 10 p.

Pagulbio jazminas Alfonsui Keliuočiui

Alfas PAKĒNAS

„Pagulbio atlaidai – kaip mamos daina, kurią buvai pamiršęs. Jau kitas dainas dainavai, kitus šokius šokai. Bet ateina diena, kai sugrįžta kvapai, balsai, šviesos, ir tu vėl tam-pi vaiku. Vėl gali džiaugtis, mylėti ir verkti. Gali liesti žemę, medį, žmogų, gali būti savimi. Taip būna Pagulby. Atvažiuokit. Tikrai pajusit tai, ką buvot pamirše“, – kvies-damas visus į septintuosius Pagul-bio poezijos atlaidus, tradiciškai vykstančius pirmają Sekminiu die-ną ir tapusius gražia Molėtų krašto savastimi, internetiniame puslapje www.pagulbis.lt rašė verslininkas ir dainininkas Kazimieras Jakutis, žinomas kaip Pagulbis. Kvietimas buvo išgirstas – dar prieš parū-kavusi vidurdienį Pagulbio atslai-mas ir sodas, dvelkiantis džiūstančio šieno ir jazmino kvapais, tie-siog ureduliava. Susibūré poezijos ir muzikos išpažinėjai ir kūrėjai, dainininkai ir romantikai, pasiil-gę kaimo, šieno kvapo, apeiginės liepos pavėsio, nuoširdaus bendra-vimo.

Gan greit visi, apžiūrėję pievoje eksponuojamą fotoparodą „Aukštaitijos literatūrinės vietas“, kuria parengė Rokiškio Juozo ir Alfonso Keliuočių bibliotekos darbuotojos, pro Sekminiu berželiais papuoštas duris sugužėjo į klojimą. Čia vyko pagrindinė – Garbingoji – Poezijos atlaidų dalis, skirta Aukštaitijos poeto A. Keliuočio 100-mečiui, kuris jo gimtajame krašte Rokiškyje bus minimas rugėjo 12 d. Sim-boliška, kad ją parengė poeto vardu pavadintos bibliotekos žmonės, vadovaujami direktorės Alicijos Matiukienės. Alicija placiai nu-švetė šio dabar tarsi ir primiršto, bet įdomaus ir talentingo poeto, žurnalisto ir Rokiškio krašto mo-kytojo gyvenimo vingius, jo ryšius su kitaip to meto kūrėjais. Kauno laikotarpiu A. Keliutis turėjo ne-nažai draugų. Artimai bendravo su

Juozu Miltiniu, Bernardu Brazdžioniu, o ypač Henriku Radauskui, su kuriuo metus gyveno viename kam-barėlyje Žaliakalnyje. Humanitarių moksłų daktaras literatūrologas Ramutis Karmalavičius pristatė po-etai kaip savitą to laiko poezijos reiškinį, prieškariu išleidus tik vieną poezijos rinkinį „Nerūpestingas berniokas“ (1939), apibūdino tuo-metės kultūrinės spaudos foną, le-genda tapusią „Naujaą Romuvą“, kurioje septynerius metus kartu bu-briolu Juozu dirbo ir Alfonsas. Jis sakė, kad iš visos A. Keliuočio kū-rybos – poezijos ir publicistikos – susidarytų gražus tomas, iprasmi-nantis šio žmogaus gyvenimą. Vie-na brangiausią šventės viešinių bu-vo poeto dukra Aušra Keliuotytė – Kauno dramos teatro aktoriė. Ji labai nuoširdžiai ir įtaigiai skaitė té-vo jaunystės ir velyvesnių metų ei-lėraščius.

Garbingają dalį užbaigė dokumentinis filmas apie A. Keliuotį ir Pagulbio bei romantinio roko gru-pės koncertas, kurio metu nuskam-bėjo populiarojo pagal A. Keliuočio eilėraštį sukurta daina „Buvo naktys švento Jono“. Daugelis ją ži-tino tik kaip liaudies dainą.

Vėliau Rojalio kambaryje vyko Sopulingojo renginio dalis – savo kūrybą skaitė Anykščių, Ukmurgės, Ignalinos, Molėtų, Rokiškio, Utenos, Kauno, Vilniaus kraštų literatai, o po apeigine liepa – Džiaugsmingojį: dainavo bardai Algirdas Svidinskas, Vaidotas Mineikis, Onutė Vyduoliénė, Vidmantas Plé-ta, Juozapas Liaugaudas ir kiti, smuikavo Miroslavas Formanas. Tarmiškos kūrybos paklausyti kvietė Gaudentas Kurila (Cieksas Žalbungis), daugiausia rašantis aukštaičių dzūkų, vadinamų ciek-sais, tame.

Sventę užbaigė Aurelijaus Sirge-do ir grupės „Sielą“ koncertas. Su-temus, simboliškai prisimenant prae-jusius Poezijos atlaidus, i Pagul-bio dangų pakilo septyni žibintai.

„Naujoji Romuva“ 2011 / 1

Alfas PAKĒNAS

Pirmajį šių metų iliustruoto kultūros gyvenimo žurnalo „Naujoji Romuva“ numerį atveria dailininko Ramūno Čeponio darbai ir Justino Marcinkevičiaus mintys iš die-noraščio, jų leitmotyvas – „kalbėti taip, tartum kiekvienas žodis būtų paskutinis“. Netušciažodžiauti. Ir „Naujoji Romuva“ – nors ši kartą plonesnė, tekstų mažiau, bet kaip visus iš visos A. Keliuočio kū-rybos – poezijos ir publicistikos – susidarytų gražus tomas, iprasmi-nantis šio žmogaus gyvenimą. Vie-na brangiausią šventės viešinių bu-vo poeto dukra Aušra Keliuotytė – Kauno dramos teatro aktoriė. Ji labai nuoširdžiai ir įtaigiai skaitė té-vo jaunystės ir velyvesnių metų ei-lėraščius.

Garbingają dalį užbaigė dokumentinis filmas apie A. Keliuotį ir Pagulbio bei romantinio roko gru-pės koncertas, kurio metu nuskam-bėjo populiarojo pagal A. Keliuočio eilėraštį sukurta daina „Buvo naktys švento Jono“. Daugelis ją ži-tino tik kaip liaudies dainą.

Istorikas Jonas Rudokas pasakoja apie žymų visuomenės veikėją Joną Šliūpą (1861–1944). Pasak auto-riaus, tai buvo didelių gabumų, nepaprastai aktyvus, atsidavęs idėjai ir labai darbštus, atkaklus žmogus, todėl jo nuopelnai mūsų tautiniam jū-dėjimui bei kultūros plėtrai yra milžiniški. „Tačiau įvairiapiusiška J. Šliūpo veikla, literatūrinis palikimas iki šiol néra tinkamai įvertinti, nes nuomonės apie tai labai prieštarin-gos: vieni jį vadino tautos patriarchu, gal net svarbesniu aušrininku už patį Basanavičių, o kiti kaltino esant kenkėjui, Lietuvos ir jos žmo-nių priešu“, – rašo autorius.

Aktualus ir reikalingas Gunaro Kakaro rašinys „Neramios mintys, arba Absoliutus prioritetas“, kuria-me autorius, žinomas žvaigždynu tyrinėtojas, nusileidžia į Lietuvos

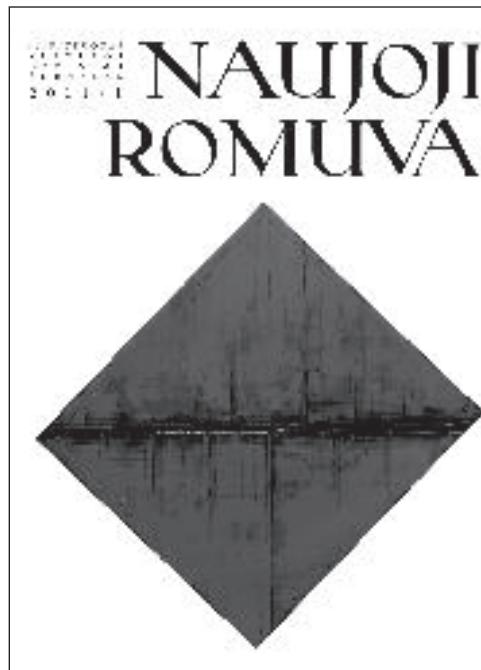
kasdienybę ir tarsi šaukia: „Reikia ką nors daryti!“ Jis gržta prie pre-zidento V. Adamkaus kadaise pa-reikštū minčių, kad pastaraisiais metais žodis „vertybės“ dažnai linksiuojamas, bet jis netampa kū-nu. Autorius raso: „Ir vėl grazūs žodžiai, be jokių išpareigojimų, be jokių nuorodų į politinę valią.“ G. Kar-karas teigia, kad „reguliuojančius išstatymus, moralines ir etines nor-mas reikėtų labai kruopščiai, ati-džiai, preciziškai peržiūrėti per Konstituciją papildancio absoliu-taus prioritetą prizmę ir padaryti rei-kiamus pakeitimus, papildymus ar-jeigu reikės, priimti naujas teisines, moralines ir etines normas“.

Šalkausko „Liberalizmas ir krikš-čionybė“, rašytojo Vytauto Girdzi-jausko rašinys „Mūsų per daug“ (atsliepimas į „Respublikos“ pub-likaciją „Kaip atskratyti nereika-lingų žmonių“), Vlado Žuko atsi-minimai apie dailininką Leonardą Kazoką bei Vaidilutės Brazauskai-tės – apie dailininką ir pedagogą Petrą Liukpetrį.

Istikimas „Naujosios Romuvos“ bendrabarbis Žaliakalnyje, Radas-tės gatvėje gimus ir užaugęs, o da-bar Vilniuje gyvenantis humanita-rinių moksłų daktaras, profesorius Juozas Algimantas Krištopaitis, ne-seniai atšventęs gražų 80 metų ju-biliejų, pateikia įdomių, žaismin-gų Giuseppe's Verdi operos „Otelas“ premjeros išpūdžių. Straipsnyje „Dvi Otelo hipostatės pagal Eimuntą Nekro-šiū“ pasakoja apie naują šios operos pastatymą, teigia, kad „Eimuntui Nekrošiui jau įprasta literatūrinė narratyvą „doroti“ savaip. Siužetas jam – tik paskata, gal teisingiau, iššūkis, ižlebiantis kūrybinį polékį“. Rašinys iliustruotas Martyno Aleksos ir Dmitrijaus Matvejevo nuotraukomis – tarsi sustabdymis operos akimirkomis.

Žurnale gausu poezių bei dailės darbų – Aldonos Ru-seckaitės, Viktoro Gulbino, Viktoro Žilinsko eilėraščių, Vinco Kiserausko, Petro Liukpetrio ir Leonardo Kazoko paveikslų. Kestutis Subačius papildo 2008 m. išleistą poezijos antologiją „Lyg ižanga į Requiem“, kuria su-daro jaunu, anksti mirusį lie-tuvio poetų kūryba. Ši kartą pateikiama pokario metais žuvusių rez-istant Petro Bartkaus ir Broniaus Liesio eilėraščių.

Angelė Jasevičienė recenzuoja A. Ruseckaitės romaną „Marios vandens“, A. Lyvos romaną „Kirmis“, Daivos Tamošaitytės ese rinktinę „Sena ir nauja“. V. Girdžiauskas ir Vainius Bakas pristato naujas jaunuju lietuvių rašytojų knygas.

Poezijos degimas mišku apsuptyje

Atkelta iš 9 p.

Vėliau važiavome į Baltramiejiškių kaimą, buvusių pionierių stovyklą, šiuo metu tapusių poili-siaviete. Mus pasitiko kaimo ben-druomenės atstovai ir jos šeimininkai. Valgėme gardžią kareivišką grikų košę, skaitėme poeziją, o vėliau vietinis teatro kolektyvas, vadovaujamas režisierius S. Kance-vičiaus, parodė dar Smetonas lai-kais parašytą J. Skinkio komediją „Moderni kaimo moteris“. Žmonės juk nesikeičia, o ankstesnių laikų komedija aktualiai ir šiandien. Grį-zome į Eicius, ten mus pasitiko plenero dalyviai, išdėlioje savo ta-pytas drobes tiesiog ant žolės. Ple-nero vadovas dailininkas V. Ku-sas nustebino parodydamas savo surukturą aštuntąjį knygą, tapusią Lietuvos mažiausio formato leidinio rekordininke – jos matme-nys 9 x 8 mm.

Intensyvi vakaro programa dar nesibaigė, tiesa, prieš tai mūsų laukė kultūriniam vakarojimui jėgų ikvėpusi vakarienė. Beje, šio pa-stato salėje ir koridoriuje atidarytos ir parodos, kuriose eksponuo-jami K. Butlerienės, A. Didžionie-nės ir vienos iš šio klubo sielu Ramunės Vakarės kūriniai. Subtilūs

bėjo palubėje. O juk tai – ilgo kruopstumo reikalaujantis užsi-eimimas, bemaž geometrinio meno atšaka. Japonijoje *kusudamas* do-vanojamas kaip geros energijos simbolis ir palinkėjimas draugams.

Klausėmės pianisto Andriaus Vasiliausko koncerto, jis atliko M. K. Čiurlionio ir jo amžininkų kūri-nius. Andrius – ištikimas šios šven-

tės dalyvis, nepraleidžiantis né vie-nos „Vakarutės“. Jis tikriausiai pa-meną priešpaskutinį renginį, kai do-vanų gavo gyvą triuš. Ši kartą triu-shio jam pažadėjo nedovanoti, ta-čiau jis galėjo pasidžiaugti Ramu-nės Vakarės *origami* lankstiniu – geru linkėjimui rutuliu.

Aktorė ir režisierė A. Čeredaitė parodė spektaklį „Eželio vertas pa-snėkovas“, kurio iki vėlumos kan-triai laukė vaikai, galėjė šiame nuotaikingame spektaklyje ir pa-tys vaidinti. Paskutinis renginio

salėje akcentas – nuoširdžios ma-žeikiškio Stanislovo Žebrausko dainos ir grojimas gitara. Valandą pavėlavę visi išėjome prie lauke sukurto laužo. Juodame nakties dugne jis lygiai, gražiai liepsnojo, lyg mes šauktumės kažkokį pro-teivę dvasių, o gal aukotume vis-ką visagalei poezių. Tiesa, šven-tė baigėsi anksčiau nei praėjusias metais. Bet juk išgyventi tokį intensyvų kultūrinį vyksmą – ir or-ganizatoriams, ir dalyviams – ne-menkas žygdarbis. O šio kaimo ir rajono bendruomenės troškimas palaikyti tarp mišku gyvą tikėjimą kultūra – vertas dėmesio. Juk susibūrimą organizuoja ne institu-cijos, ne ministerijos, o žmonės, kuriems tiesiog svarbus buvimas kartu, pasidžiaugimas vienas kito kūryba, nevertinant – čia profesio-nalų, o čia – savamokslų menas, bet tvirtinant pačius mūsų pamatus, ugant kultūros mylėtojų, kurių gyvena ne kur nors tarp Vilniaus ar Kauno mūrų bei aikščių, o Kar-šuvos girioje tarp papartynų.

P. S. Parsivežiai ir tų paparčių, gležnų tankmės augalų, nors tik vienas iš jų nenuvyto. Kaip būsimā Joninių stebuklų nuojaudą. Norėčiau dar pridėti, kad pradžioje rašinio užsiminusi apie rūkus niešgalvojau. Grįzome ve-žamos poetės Pranciškos Reginos Liubertaitės (dėkui jai už kelionę ir vairavimą) Jurbarko keliu palei Nemuną labai anksti ryte ir teko regėti virš upės nusidriekusius de-besų tumulus.

Autorės nuotrauka

90-ojo kūrybinio sezono birželio mėnesio repertuaras

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Bilijanas Srbjanovič „Skėriai“. Dviejų dalių tragikomedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Aleksandro Vodolino „Penki vakarai“. Dviejų dalių romantinė drama. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilietai kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I–V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

16 d., ketvirtadienį, 17 d., penktadienį, 19 val. premjera – Gregory Burke „Gagarino gatvė“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilietai kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

18 d., šeštadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – „Uma-Uma“. Kaip tarp susivėlusiu būti susišukavusiam, tarp nuobodžių – įdomiam, ir kaip nuo alkaučių apginti geriausią draugą? Nuo 3 m. Režisierius A. Žiurauskas. Bilietai kainos – 8, 10 Lt.

19 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – premjera „Gulbė – karaliaus pati“. Pagal lietuvių liaudies pasakos motyvus. Nuo 5 m. Režisierė N. Indriūnaitė. Bilietai kainos – 8, 10 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietu pasaulis*.

XVI Pažaislio muzikos festivalis

17 d., penktadienį, 18 val. Zyplių dvare – „Mefistofelio kerai“. Styginių grupė „Brass arco“. Gedrius Daunoravičius (violončelė), Tomas Šatas (violončelė), Domas Jakštė (violončelė), Dainius Rudvalis (kontrabasas). Solistas Liudas Mikalauskas (bosas). Wolfgang Amadeus Mozart, Gioachino Rossini, Charles Gounod, Arrigo Boito, Anton Rubinstein, Modest Musorgskij, Camille Saint-Saens. Bilietai kaina – 15 Lt.

18 d., šeštadienį, 16 val. Skarulių Šv. Onos bažnyčioje – „Geroji naujiena“. Lietuvos obojų kvintetas (meno vadovas Robertas Beinarišis). Robertas Beinarišis (obojus), Tomas Bileišius (obojus), Eugenijus Paškevičius (meilės obojus), Petras Kuraitis (anglų ragas), Arūnas Zujus (fagotas). Solistė Jūdita Leitaitė (mecosopranas). Jean-Baptiste Lully, Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Schubert, Cezar Franck, Franz Xaver Bixi, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Georg Friedrich Haendel, Francesco Durante, Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Algirdas Martinaitis, Kristina Vasiliauskaitė, Vaida Striaupaitė-Beinarienė. Iėjimas nemokamas.

19 d., sekmadienį, 18 val. Kauno valstybinė filharmonijoje – Taipėjaus filharmonijos orkestras (Taivanas). Solistai: Vestard Šimkus (fortepijonas, Latvija), Igor Kramarev (trimitas). Dirigentas Paul Tien-Chi Lin (Taivanas). Bela Bartók, Piotr Čaikovskij, Dmitrij Šostakovič, taivaniečių liaudies muzika. Bilietai kainos – 10, 15, 20 Lt.

Bilietus galima išsigyti Kauno filharmonijos kasoje antraadieniais-sekmadieniais 14–18 val. Perkant bilietus į 5 festivalio koncertus, suteikiama 20 proc. nuolaida. Kauno filharmonijos kasoje galima ir išsigyti dovanų kuponą į Pažaislio muzikos festivalio organizuojamus renginius. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.
Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas – Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino UAB „ArxBaltica“
Tiražas 1500
Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

17 d., penktadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – Rotušės aikštės kaimynų šventė. „Jis ir Ji“ – kamerinis spektaklis pagal rašytojo Jono Biliūno ir jo žmonos Julijos Janulaitytės-Biliūnienės laiškus ir kūrybą. Scenarijus autorė ir režisierė Birutė Mar. Atlieka aktoriai B. Mar ir Alek-sas Kazanavičius. Dalyvauja smuikininkas Sigitas Rubis.

17 d., penktadienį, 17 val. Kauno apskrities J. Naujailio muzikos gimnazijos fortepijono dėstytojos Birutės Kumpkišienės auklėtinųjų koncertas „Čiurlionio šviesos pakylėti...“. Iėjimas V Putvinskio g. 50 www.kmn.lt nemokamas.

18 ir 19 d., šeštadienį ir sekmadienį, nuo 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – varpų muzikos koncertas „Vasaros popietės muzika“. Karilijonu skambins Giedrius Kuprevičius.

16 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Kauno apskrities viešosios bibliotekos (Radarės g. 2, lauke arba 403 kab.) Skaitytojų klubas kviečia į susitikimą su rašytoju, poetu, bardu Edmundu Janušaičiu, kuris pristatys savo romaną „Žaliakalnio brukas“.

20 d., pirmadienį, 17 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radarės g. 2, IV a. foje) vyks parodos „Iškiltaus tarpukario kauniečių“ iškilmingas atidarymas. Renginį ves žurnalistė, visuomenės veikėja Dalia Kutraitė-Giedraitienė, muzikinę programą „Pasivaikščiojimas su D. Dolskiu ir A. Šabaniausku“ atliks operos solistai Liudas Mikalauskas ir Egidijus Bavikinas, pianistė Virginija Unguraitytė. Ekspozicija veiks iki rugpjūčio 1 d. Iėjimas nemokamas.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – vakaras „Šokinis!“. Rasų švenčių šokiai, rateliai. Veda Daugailė Braziulytė. Iėjimas nemokamas. **18 val.** tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“: portretas. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

18 d., šeštadienį, 16 val. paskaita „Apie paslaptį lobį ir atsigėrimą iš Jézaus lūpų“. Lektorius Aleksandras Žarskas.

22 d., antradienį, 18 val. drabužių ir interjero puošybos mokymai suaugusiesiems „Vakarojimai seklyčioje“: netradicinės tekstilės technikos. Veda dailininkė Daiva Vainauskienė.

22 d., trečiadienį, 18 val. vakaras „Kupolio rožė“. Dailininkės Ritos Grigauskiės personalinės tapybos parodos „Žydėjimas“ pristatymas. **18.30 val.** paskaita „Vasarividžio virsmas: Rasos, Kupolė, Krešės“. Lektorius Aleksandras Žarskas.

IV šiuolaikinio meno festivalis „Kaunas mene: institucijos, menininkai, projektai“

16 d., ketvirtadienį,

18 val. Daugirdo viešbučio fojė (T. Daugirdo g. 4) – Ismael Miquidade (Mozambikas) fotografijų paroda „Mozambikas: žmonės ir portretai“. Paroda veiks iki rugpjūčio 10 d.

18 val. T. Daugirdo g. 1 – projektas „Dialogai-2“. Šviesos grafiti fotodarbyų kolekcija „In the air“. Dalyviai: Kauno Antano Martinaičio dailės mokyklos mokiniai. Projekto kuratorė: Elena Balsiukaitė-Brazdžiūnienė. Paroda veiks iki rugpjūčio 10 d. Projektą lydės videofilmų programa (galerija „meno parkas“).

18 val. aikštėje prie „Daugirdo“ viešbučio (T. Daugirdo g. 4) – Kęstučio Lanausko projektas „Šilta-šalta“; Vytauto Mockaus projektas „Senelio spintelė“. Veiks iki rugpjūčio 10 d.

21.30 val. Daugirdo amfiteatras (T. Daugirdo g. 4) – Afrikos šalių filmų programa: José Augusto Nhamntumbo „MUVENT“ (52 min.); Licinio de Azevedo „Ricardo Range – žymėta geležis“ (52 min.). Filmus pristato Portugalijos ambasada Lietuvoje.

16 d., ketvirtadienį, 17 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16) – parodos „Bestatant šviesų rytojui: Kaunas sovietmečio dailėje“ atidarymas. Paroda veiks iki rugpjūčio 21 d.

16 d., ketvirtadienį, 16.30 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus A. ir P. Galaunių namuose (Vydūno al. 2) išvyks Elenos Kulbokaitės fortepijono rečitalis. Programoje skambės Š. Suzuki III knyga.

Mirė viena žymiausių lietuvių literatūros vertėjų į čekų kalbą

ALENA VLČKOVA

Vlado BRAZIŪNO nuotrauka

Alena Vlčkova gimė 1942 m. Šiaurės Čekijoje. Nuo 1959 iki 1964 m. studijavo Prahos Karlo universitete, Filosofijos fakultete. Dirbo čekų ir rusų kalbos mokytoja, nuo 1970-ųjų pradėjo versti iš rusų kalbos ir savarankiškai mokyti lietuvių kalbos. 1972 m. publikuotas pirmasis A. Vlčkovos vertimas – Prano Mašioto „Mano dovanėlė“, nuo to laiko iki 1990-ųjų kas dveji metai pasirodydavo jos vertimai iš lietuvių kalbos. 1990 m. išleistas Romualdo Granausko knygos „Gyvenimas po klevu“ ir „Jaučio aukojimas“ bei Dalios Grinkevičiūtės „Lietuviai prie Laptevų jūros“.

A. Vlčkova taip pat vertė ir rašė straipsnius bei apžvalgas apie Lietuvą, antitarybinę rezistenciją, Lietuvos literatūrą, Prahos universitete dėstė vertimą. 1995 m. savo lešomis išleido Justino Marcinkevičiaus poezijos rinkinį „Už gyvus ir mirusius“. 1997 m. už nuveikus darbus A. Vlčkova apdovanota Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu.

2008 m. pasirodė specialus žurnalo „PLAV“ numeris, skirtas lietuvių literatūrai. A. Vlčkova sudarė jo turinį ir kartu su lituanistikos studentais išvertė tekstus. Siandien lieka tikėtis, kad vertėjos paruošta nauja lietuvių literatūros vertėjų į čekų kalbą karta tės jos pradėtus ir nuveiktus didžiulius darbus, kad lietuvių literatūra būtų matoma ir žinoma Čekijoje.

16 d., ketvirtadienį, 18-19 val.

Klasikos Miesto sode (Laisvės al. 93). Dalyvaus Kristina Siurbytė (lyrinis sopranas), Žanas Voronovas (tenoras).

19.30-20.30 val.

Vakarai prie Galerijos (Nepriklausomybės a. 12). „Cechas.com“ projektas „Ikvėpimas“. Saškių žaidimai, dainuojamoji poezija, arbata.

21-22 val. „Romuvos pasažas“ (Laisvės al. 54). Elektroninės muzikos projektas „mmpsuf“ (Eglės Sirvydytės ir Ai-varo Ruzgo duetas).

17 d., penktadienį, „Dūdos Laisvės alėjoje“

16.30 val. Panevėžio pučiamųjų instrumentų orkestro „Garsas“ (orkestro direktorė Zita Bareikienė, dirigentas Laimutis Raziūnas, merginų choreografinės grupės vadovė Iriana Šlimienė) koncertas Miesto sode.

17 val. orkestro eisena nuo Miesto sodo iki Rotušės aikštės.

Réméjai:

LITUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS RÉMIMO FONDAS

„Nemuno“ saskaitos AB banke „Swedbank“:
LT 147300010002256121 – einamoji saskaita;
LT 097300010002230312 – biudžetinė saskaita;
LT 757300010034284035 – valiutinė saskaita.

Prenumeratos kaina mėnesiui — 9 Lt
Prenumerata priimama visuose pašto skyriuose, internetu www.post.lt ir www.prenumerata.lt, arba redakcijoje

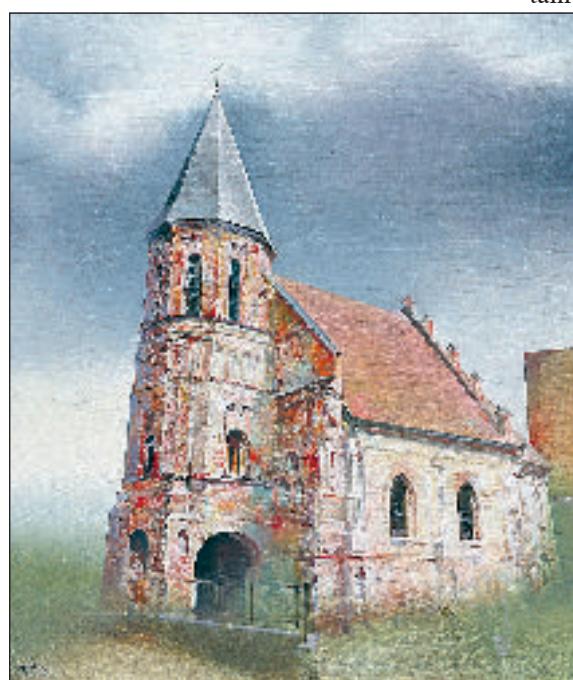
Žydėjimas... iki Joninių

Ugnė KRAULAIKYTĖ

Jis – tamsiaplaukis, mėlynų akių, vešlius ūsus užsiauginės ir į septintą dešimtmetį įkopės Bonaventūras Šaltis. Prieš 62 m. gimė Kelmės rajone, baigė vidurių, Šiaulių pedagoginio instituto Dailės fakultetą, taip ŠU Piešimo katedros docentu, Dailininkų sajungos nariu ir, kaip dera padoriam menininkui, surengė gausybę personalinių parodų Lietuvoje ir užsienyje. Neabejingo tapybai ir moterims. Turi polinkį „išeiti“ į save, patyrinėti, perfiltruoti įvairius isorinio bei vidinio pasaulio elementus per savo „as“ filtrą. Nėmėsta šlamsto. Pinigų, t. y. materialinės gyvenimo pusės, per daug nesureikšmina. I dailininko pašaukimą žiūri rimta. Todėl dažnai ranke laiko teptuką. Sumanė Kauno žydėjimo ciklą ir gegužės mėnesį ji išviešino. „Nuraškė“ brandžiausius miesto „žiedus“ – soborą, rotušę, Vytautinę, Šv. Gertrūdos bažnyčios siuetą etc. Šalia pakabino gėlių kompoziciją. Ir ką gi – žydi. Dailininko paletėje – gyvos, vitališkos spalvos, nors retsykiais jos prigesinamos, paviršium ištraukiamai žemės rudumetonai. Jo drobės nuglostytos glotnais potėpiais. Nors esama ir tokiai,

kuriuose teptuko pėdsakai primena langu peršliaužią šalną, iškandin palikusią įvairiausią raštų lopinėlių. Bet toks reiškinys Kauno žydėjimo cikle labiau pastebėtinės į abstraksijas peraugančiuose gėlių motyvuose.

Vienas žinomas fotografas kažkada yra pasakės, kad 99 proc. moterų paėmusios į rankas fotoaparata filsuoją gėles ir šuniukus. Jeigu pritaikytume šią mintį tapybai ir siek tiek ją pakreiptume, prieitume išvadą, kad tai ganetina moteriška tema. Žinoma, B. Šalčio (taip pat ir, tarkime, olandų tapytojų, kurie natūrmortus su gėlėmis nutapydavę taip, kad stovėdamas prieš juos, rodos, uodi ne aliejaus, o rožių kvapą) atvejis sudarytų nepatogumų stengiantis irodyti šios hipotezės teisingumą. Todėl pereikime prie autorės, kurios darbai bylotų tiesą, kad moterims gėlytys visgi patinka.

Bonaventūras ŠALTIS.
„Šv. Gertrūdos bažnyčia Kaune“.

Ji – Virginija Uždavinienė. Sako, jos ornamentai – kaip rytytiškos mandalos, kruopščiai ir kantriai tapytos įjudusiais meistro pirštais. Sa-

ko, ji myli gyvūnus, gėles ir gamtą. Ir paukštelius. Ir dar, regis, realistinę manierą bei kuklius formatus. Atpažįstamumo ieškantis žiūrovas apsižiaugtų jos darbais. Kaip ir tas, kuriam mielas dekoratyvumas bei precizika. Kas gi atspėtų, kiek laiko užtrukta milimetras po milimetro ištapti žiedlapius taip, kad išryškėtų gyslėles? Kai kurie autorės kūriniai panašūs į džiovinčią augalėlių kompozicijas. Atrodo, jeigu paliesatum – sutrupės ir pabirs dulkėlėmis. Aplink pinami ornamentai primena ir rankraštines knygas, ir tolimes egzotiškas šalis. Kalbant apie autorės darbus labai norisi tarpti: „kaligrafiška“ (gr. *kallos* – grožis, *grapho* – rašau). Gražiai ir raiškiai ji „rašo“ ornamentus, dekoratyviai pertekliai gamtos motyvus.

Dekoratyvumu pasižymi ir kaprizingą medžiagą – stiklą – „kultivuojantis“ Viktoras Dailidėnas. Ir jis ikvėpimo semiasi gamtoje. Bet paukštelių ir gelycių jo kūryboje netekėto matyti. Tačiau akis užkluko už šių lizdo. Jis neabejingga ekologijai, linksta eksperimentuoti stilistika bei technikomis, koncepciją derina su išoriniu dailumu. Nestokoja energija iki Joninių.

Viktoras DAILIDĖNAS.

„Tyškanti vaza“.

Pūstas laisvo formavimo stiklas. Jos ir kūrybinės potencijos. Vis plečia ir plečia stiklo meno suvokimo ribas kurdamas originalius stiklo objektus, bešvinius vitražus, mišrios daugiasluoksnės tapybos technikos darbus.

Tokių tad triju autorų darbus BLC (Verslo lyderių centro) galerijoje „Auksos pjūvis“ vis dar eksponuojama iki Joninių.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Menantis pikta“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienė, birželio 21 d., Kitokio kino klube žiūrėsime vesterną „Menantis pikta“.

Tikriausiai nė vienas populiarus kino žanras nebubo patyręs tokį radikalų permainų kaip klasikinis amerikietiškas vesternas. Pasiekęs didelį meninių aukštumų dar ketvirtajame praejusio amžiaus dešimtmetyje kurtuose rūščiuose Johno Fordo filmuose, vėliau jis išbarsė visą savo įniršį ir „rūstybės ke-

kes“ pakeitė daugiaserinių televizijos „muilo operų“ banalybėmis („Bonanza“). Septintajame dešimtmetyje naujo vyno į seną vesterno vynmaišį iplė Sergio Leone, neatpažįstamai transformavęs šį žanrą į nulipdės monumentalų aktoriaus Clinto Eastwoodo įvaizdi.

Tapęs garsiu režisieriumi C. Eastwoodas taip pat prisidėjo prie Laukių Vakarų mitų revizijos. Jo keturiais „Oskarais“ apdovanotas filmas „Menantis pikta“ (1992 m.) yra aukščiausia modernaus vesterno

viršūnė, šalta ir nepasiekama. Šiosse aukštystėse mūsų laukia visų gražių iliuzijų žlugimas. Jas kartu su mirusia žmona jau seniai palaidojo senstantis kauboju Viljamas Menis (ji, kaip įprasta, minimaliomis priemonėmis, bet su galinga vidine jėga suvaidino pats C. Eastwoodas), dabar besimurkdantis savo fermos purve ir kiauliu mėšle. Tačiau gyvenimas Viljamą vėl priverčia imtis ginklo. Ne tiek dėl teisybės (kažkas juk turi atkersyti už prostitutės išniekinimą), kiek dėl pinigų.

Savaitgalis prie televizoriaus

Keletas interviu ne tik asmeniniai klausimais

Gediminas JANKAUSKAS

Gruzinų aktorės Sofiko Čiaureli filmė „Keletas interviu asmeniniai klausimais“ (penktadienis, 19.05 val., LTV2) suvaidinta žurnalistė Sofiko labai panaši į beveik tuo pačiu metu (aštuntojo dešimtmecio viduryje) ekranuose pasirodžiusi Inos Čiurikovos herojė filme „Prasau žodžio“. Abiejų moterų likimai panašūs – jos turi šeimą, augina vaikus, tačiau didelę gyvenimo dalį skiria kitų žmonių problemoms spręsti. Skiriiasi tik jūdviųjų socialinius statusus. Jelizaveta Uvarova yra seno Rusijos miesto vykdomojo komiteto pirmininkė, o Sofiko – žurnalistė, kartu su fotografu Iraklijumi nuolat skubanti pas žmones, kurie paraše laiškus į redakciją. Gyvenime Sofiko patyrė dramą, vairystėje buvo išskirta su motina. Su gebėjusi daugeliui pagelbėti, Sofiko visgi lieka bejėgė, kai jos pacios vyras Arčilas išeina pas kitą moterį.

Dramoje „Giesmė tremtinui“ (penktadienis, 21.35 val., Lietuvos ryto TV) 1939 m. į airišką katalikišką mokyklą ateina dirbtis naujas motytojas Viljamas Franklinas (aktorius

Aidanas Quinnas). Čia jis ketina supažindinti paauglius su literatūros lobiais ir atsigauti po artimo žmogaus netekties. Tačiau mokykloje sklando fašizmo tvaikas, o senbuviai pedagogai naujoką pasitinka priesiskai.

Kriminalinėje dramoje „Spastai“ (šeštadienis, 21.10 val., TV3) garsus meno dirbinių vagis Robertas Makdugallas (aktorius Seanas Connery) nušviliauja neįkainojamą Rembrando paveikslą. Labiausiai tuo susirūpina draudimo bendrovė, kuriai teks padengti milžiniškus nuostolius. Visiems beveik aišku, kad tai Mako darbas, bet, kaip sakoma, nepagautas – ne vagis. Todėl reikia jį sučiupti su įkalčiais kito nusikaltimo vietoje. Toki planą jau sugalvojo agentė Virdžinija Beiker (aktoriė Catherine Zeta-Jones).

Žiūrovams visada patinka filmai, kurių herojai lyg antikinių tragedijų personažai priversti mesti iššūkį likimui arba kovoti už beviltiško reikalo sėkmę. I keblių situaciją pakliuovo ir veiksmo trilerio „Bėglys“ (šeštadienis, 22.40 val., LNK) herojus chirurgas Ričardas Kimblas (aktorius Harrisonas Fordas), kuris apkaltinamas savo žmonos nužudymu. Visos

aplinkybės atsigréžė prieš Kimblą, ir teismas paskelbė jam mirties nuosprendį. Liko tik vienas būdas išvengti elektros kėdės – pabėgti ir pačiam surasti tikrąjį žudiką.

Seno čekiško kino programe matysime paskutinį režisieriaus Milošo Formano filmą, sukurtą gimtinėje prieš emigraciją į Ameriką. Komedia „Gaisrininkų puota“ (šeštadienis, 21.15 val., LTV2) pasakoja, kaip nedidelio miestelio ugniesių komandos komitetas ruošiasi kasmetinei gaisrininkų puotai, kurios metu išrinkta grožio karalienė įteiks specialų apdovanojimą ugniesių veteranui Alyzui Vranai. Tačiau netrukus šaunus renginys virsta chaotišku nesusipratimų karnavalu. Kandidatės į grožio karalienes drovėsi pasirodyti, loterijos fantai išvogti, pagaliau dingsta ir Vrana skirtas prizas. O vakarui baigiantis netoliiese kyla gaisras...

Klasikines lyrinio lietuviško kino tradicijas tėsia režisieriaus Algirdo Aramino filmas „Andrius“ (šeštadienis, 22.40 val., TV1). Jis sukurtas pagal Violetos Palčinskaitės pjesę, kai darse statytą Vilniaus jaunimo teatre. Andrius ir jo draugė iš Čekoslovakijos

jos Jana – maži fantazuotojai, kupimi idėjų ir vaikiško smalsumo. Mergaitė atvyko iš Prahos į Vilnių koncertuoti. Nors abu vaikai nemoka vienas kita kalbos, tai visai netrukdo jiems bendrauti, nes jie priklauso suaugusiuų dar nesugadintam pasauliu.

Fantastinis trileris „Aš esu legenda“ (sekundienis, 21.00 val., LNK)

sukurtas pagal garsaus JAV rašytojo Richardo Matheson romaną. Bet filmo autoriai pakeitė ne tik pesimistišką knygos finalą, bet ir literatūrinio kūrinių esmę. Mégindami išrasti vakciną nuo vėžio mokslininkai išprovokavo katastrofą – per trejus metus žmonija išnyko. Surūdijusių automobilių ir karinės technikos kapinynu virtusiai Niujorke liko gyvas tik vienusologas Robertas Nevilis (aktorius Willas Smithas), o tamsiausiose ištūtėjusių namų pakampėse knibžda zombiai, kažkada buvę žmonėmis.

Kai Nevilis pirmą kartą susiduria su šiomis pabausomis, prasideda tikras holividinis reginys ir praktiškai baigiasi visos asociacijos su knyga. Nuo šio momento iki filmo pabaigos autorius domina tik vieną dalyką – kuo išpūdingiai parodyti paskutinio

žmonių giminės atstovo ir nuožiūri kraugerių kovas. O knygos autoriu išvarbiausia buvo karta su herojumi rasti atsakymą, kodėl būtent jis, Robertas Nevilis. Apvaizda pasirinko tokiai misijai.

Mišlingiausio savaitgalio filmo laurai be didesnės konkurencijos atitenka filmui „Vidaus imperija“ (sekundienis, 23.00 val., LTV). Jo režisierius Davidas Lynchas ir ši kartą savo herojus panardina į mistifikuojamas realybės gelmes, o žiūrovai kiekviename žingsnyje klaidinami išnrafinuotais būdais. Ekrane kai kada personažai bendrauja skirtingomis kalbomis. Kartais, kai herojai dramatiškai aiškinasi tarpusavio santykius, dialogai iš viso išjungiami, o vietoj jų skamba muzika. Dažniausiai filmo herojai kartoja tą pačią frazę: „Aš nesuprantu.“

Hipnotizuojantį nerealumo išpuodi meistriškai kuria šviesa ir šešeliai. Ši kartą D. Lynchas atsisakė profesionalaus operatoriaus paslaugų ir viską nufilmavo pats. Pats parinko ir muziką, į Witoldo Lutoslawskio ir Krzysztofo Pendereckio modernistinių kūrinių motyvus iterpdamas savo bliuzo kompoziciją.

Tiem, kurie pasiilgo aktoriaus Tomo Cruise'o, skirtas kriminalinis trileris „Ikaitas“ (sekundienis, 23.40 val., TV3). Jame populiarus aktorius vaidina samdomą žudiką Vincentą, Los Andžele turintį pasalinti liudytojus narkobarono byloje. Svarbus vaidmuo šioje įtampos kūpinoje istorijoje numatytas kukliam Los Andželės taksistui Maksui, kurio gyvenimas pakrypo nauja vaga tą dieną, kai į jo automobilį išėdo imponantiškos išvaizdos vyriškis.